Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 867

ՇԱԲԱԹ 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1886

6 ՌԷՊԻՒԼ ԷՒՎԷԼ 1304

20 ՓԱՐԱ (Ց՚ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آرەولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata.
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ց՚ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձելի արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » եւ օտարաց Թղթատարով՝	տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ օտարաց Թղթատարով՝	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծանրոց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1886

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

2. Ինչո՞ւ համար Արհեստական Վարժարանը կ'ուզուի Կ. Պոլսոյ մէջ բանալ, քան թէ հայաբնակ գաւառաց մէկուն մէջ։

Հայաբնակ գաւառաց հետ Կ. Պոլսոյ յարաբերութիւնը խնդիր մ'է, որոյ վրայ միշտ գլխովին հակառակ կարծիքներ յայտնուած են։ Ռուսահայոց և գաւառացւոց մէկ մասին կարծեօք, Հայութիւնը քանի մը գաւառի մէջ ամփոփուած է, և Կ. Պոլիս անպէտ գաղթականութիւն մ'է լոկ, Դրանսիլվանիոյ և Լեհաստանի հայ գաղթականութեանց կարգէն։ Մաս մը Պոլսեցւոց համար ալ, Կ. Պոլսէ դուրս Հայութիւն չկայ։

Առաջինք չեն ըմբռներ թէ, (Ա.) Թուրքիոյ Հայոց թէ՛ վարչային կեդրոնն և թէ՛ ըստ մեծի մասին մտային կեդրոնը Կ. Պոլիս եղած է և է քաղաքական, ընկերական և աշխարհագրական այնպիսի պատճառներով որք հայ ազգին կամքէն անկախ են. Թէ (Բ.) Կ. Պոլիս հայաբնակ գաւառներէն անջատ մարմին մը չէ՛ Ռումանիոյ և Դրանսիլվանիոյ գաղթականութեանց պէս, քանի որ Հայութեան անընդհատ հոսանք մը Հայաստանէն և Կիլիկիայէն ի Կ. Պոլիս կը դիմէ, և Կ. Պոլսէ հայկական հակահոսանք մը կ'ուղղուի շարունակ դէպի հայաբնակ գաւառս, և թէ (Գ.) Թուրքիոյ հայ գաւառաց յառաջդիմութեան համար ո՛ և է միտք ցարդ Կ. Պոլսէ տրուած է գլխաւորապէս։ Ի մի բան, մինչ գաղթականութիւն մը բուն մարմնէն անջատեալ մարմին մ'է միշտ, Կ. Պոլիս, պարագայից բերմամբ, եղած է իսկապէս գլուխ Թուրքիոյ հայ մարմնոյն։

Միւս կողմէ, Կ. Պոլսէ դուրս Հայութիւն չկայ ըսող ծայրայեղք չգիտնալ կը ձեւացնեն թէ, (Ա.) Հայ ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնն հայաբնակ գաւառաց մէջ է և հայրենի հողին վրայ է դեռ. Թէ (Բ.) Հայաբնակ գաւառներն են որ շարունակ կը նորոգեն Կ. Պոլսոյ Հայութեան խանգարուած արիւնն և սպառուած ոյժերը, ֆիզիքական և մտային, և թէ (Գ.) Քաղաքական, ընկերական և աշխարհագրական պատճառներով Կ. Պոլսոյ Հայք եթէ մեծամեծ առաւելութիւններ կը վայելեն, ի փոխարէն նոյնչափ մեծ պարտականութիւններ ունին հոգ տանելու Կ. Պոլսէ դուրս և հայրենի երկրին մէջ բնակեալ Հայութեան ստուարագոյն մասին բարոյական ու նիւթական բարեկեցութեան։

Այս տեսութեամբք, հաւասարապէս կը սխալին թէ՛ անոնք որ Արհեստական Վարժարանին —և ուրիշ ո՛ և է կարեւոր հաստատութեան— հայաբնակ գաւառի մը մէջ հիմնուիլը պահանջելով կ'ըսեն թէ Կ. Պոլիս անպէտ գաղթականութիւն մ'է լոկ, և թէ՛ անոնք որ այնպիսի հաստատութիւն մը Կ. Պոլսոյ մէջ հիմնելու համար կը կարծեն թէ Կ. Պոլսէ դուրս Հայութիւն չկայ։

Մեր համոզմամբ, Արհեստական Վարժարանը Կ. Պոլսոյ մէջ բանալ օգտակար թէ՛ գաւառացւոց և թէ՛ Պոլսեցւոց համար. զի նոյն իսկ Արհեստական Վարժարանին յաջողումը Կ. Պոլսոյ մէջ հիմնուելէն կախում ունի։

Արհեստական կրթութեան ճամբուն մէջ առաջին փորձն է այս զոր կ'ընենք։ Որպէս զի այդպիսի փորձ մը ակնկալեալ արդիւնքը տայ, հարկ է յաջողութեան ամեն պայմաններով շրջապատել զայն։ Եւ այս պայմանք, եթէ տեղ մը կրնան գտնուիլ իրենց ամբողջութեամբ, Կ. Պոլսոյ մէջ միայն կրնան գտնուիլ անշուշտ։

Ա. Նիւթական մասին, Արհեստական Վարժարանին ներկայն և ապագայն աւելի Կ. Պոլսոյ մէջ կրնան ապահովուիլ քան գաւառի մը մէջ։ Վարժարանին յատկացեալ կալուածք Կ. Պոլսոյ մէջ են. զանոնք վաճառել և գաւառի մը մէջ կալուածներ գնելով նոյն գաւառի մէջ հիմնել Արհեստական Վարժարանը՝ շատ դժուար գործողութիւն մը պիտի լինէր։ Իսկ հասոյթի աղբիւրները Կ. Պոլսոյ մէջ պահել և Վարժարանը գաւառի մը մէջ ունենալ՝ մատակարարութեան և հսկողութեան գործը շատ պիտի դժուարացնէր։ Քանի որ հսկող մարմինը Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի մնայ, լաւագոյն հսկողութիւն ի գործ դրուելու համար Վարժարանն եւս Կ. Պոլսոյ մէջ ունենալ հարկ է։

Բ. Արհեստական և կրթական մասին, առաւել եւս անհրաժեշտ է Կ. Պոլսոյ մէջ բանալ այսպիսի Վարժարան մը։ Արհեստներէ, ճարտարարուեստներէ և ընդհանուր կրթութենէ հասկցող մարդիկ Կ. Պոլսոյ մէջ աւելի դիւրաւ կրնան գտնուիլ ամեն ժամանակ քան թէ հայաբնակ գաւառներէն միոյն մէջ։ Երբ Միաց. Ընկերութեան բացած հասարակ նախակրթարանաց դասատուներն իսկ Կ. Պոլսէ կը ղրկուին շատ անգամ, ակներեւ է թէ Արհեստական Վարժարանի մը ուսուցիչք, վարժիչք, մասնագէտ հսկողք, ընկերք և այցելուք հայաբնակ գաւառներէն միոյն մէջ չեն կրնար գտնուիլ այնչափ դիւրաւ որչափ ի Կ. Պոլիս։ Զանոնք պէտք է մեծամեծ թոշակներով ղրկել որոշուած գաւառն, և այս ալ պիտի նշանակէ ծախուց բեռի մը տակ ընկճել նորահաստատ Վարժարանն, առանց ամեն կարելի առաւելութիւն ձեռք բերելու։ Նաև, Կ. Պոլսոյ մէջ, քաղաքակիրթ կեդրոնի մը մէջ, Եւրոպիոյ հետ անընդհատ յարաբերութեան մէջ ունենալ այսպիսի նոր տեսակ Վարժարան մը՝ անոր աստիճանաւոր յառաջդիմութեան համար մեծ խթան մը պիտի լինի անշուշտ։ Շարունակ իրենց աչքին տակ ունենալ Արհեստական Վարժարանը՝ Կ. Պոլսոյ Հայոց համար գրգիռ մը պիտի լինի նախանձելի վիճակի մը հասնելու, մինչ «աչքէն հեռու՝ սրտէն հեռու» առածը շատ կը պատշաճի Պոլսեցւոց, այս տեսակ գործոց մէջ մանաւանդ։

Գ. Արհեստական Վարժարանը նուազ օգտակար չի լինիր գաւառաբնակ Հայոց ընդհանրապէս՝ հիմնուելով ի Կ. Պոլիս, քան մասնաւոր գաւառի մը մէջ։ Եթէ Կ. Պոլսոյ Արհեստական Վարժարանը մտնել փափաքող գաւառացիք մինչեւ Կ. Պոլիս գալու պէտք ունին, ո՞չ ապաքէն նոյնչափ և գուցէ երկարագոյն ուղեւորութեան մը պէտք կ'ունենան եթէ գաւառի մը մէջ հիմնուի։ Ենթադրենք թէ այս Վարժարան հիմնուի ի Վան։ Բարձր-Հայոց քանի մը գաւառաց համար անշուշտ դիւրութիւն մը կը լինի այս։ Բայց Փոքր Հայոց և Կիլիկիոյ աւելի բազմաթիւ Հայերուն համար ո՞չ ապաքէն Վան աւելի եւս հեռու է քան Կ. Պոլիս։ Մնաց որ, Կ. Պոլիս միակ հայաբնակ կեդրոնն է ուր միանգամայն ամեն գաւառէ Հայեր և հայ տղայք կրնան գտնուիլ։ Առանց մինչեւ Կ. Պոլիս ուղեւորելու, շատ գաւառացի տղայք պիտի կրնան աշակերտիլ Արհեստական Վարժարան, քանի որ արդէն են ի Կ. Պոլիս։

Դ. Երկրին քաղաքական, վարչային և օրինական պայմանաց և հանգամանաց եւս միտ դնելով, Արհեստական Վարժարանին հաստատումը, պահպանումն և զարգացումը լաւագոյնս կրնան ապահովուիլ ի Կ. Պոլիս քան հայաբնակ գաւառներէն միոյն մէջ։ Բայց հարկաւոր չէ մանրամասնութեանց մտնել այս վերջին կէտի վրայ։

Դիտելի է սակայն թէ, Արհեստական Վարժարանը Կ. Պոլսոյ մէջ բանալ անհրաժեշտ է նոյն իսկ հայաբնակ գաւառաց օգտին համար։ Ապացոյցի կարօտ չէ թէ, Արհեստական Վարժարան մը եթէ արդիւնաւորապէս կրնայ արմատ բռնել մեր մէջ՝ առաջին փորձն աւելի Կ. Պոլսոյ մէջ կրնայ յաջողիլ քան հեռաւոր գաւառի մը մէջ։ Եւ նոյն իսկ գաւառաց շահը կը պահանջէ որ այսպիսի առաջին փորձ մը յաջողութեան ամեն պայմաններով ի կիր առնուի։ Եթէ Կ. Պոլսոյ մէջ եղած փորձն ակնկալեալ արդիւնքը տայ, դժուարութիւն չի մնար Կ. Պոլսոյ Արհեստական Վարժարանի օրինակին վրայ ուրիշ արհեստական վարժարաններ բանալու գաւառային կեդրոններու մէջ։

Մեծաւ գոհութեամբ կ'իմանանք թէ հանրածանօթ բարերար Աղա Սանասարեանց մտադիր է իւր Կարնոյ վարժարանին յարակից Արհեստանոց մը հաստատել, ընթացիկ արհեստներ գործնական եղանակաւ աւանդել տալու համար ըստ գերմանական դրութեան։ Արհեստային կրթութեան փորձն ուրեմն մի և նոյն ժամանակ պիտի գործադրուի թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ գաւառային կարեւոր կեդրոնի մը մէջ։ Այս կրկին հաստատութեանց տալիք արդեանց համեմատ, յուսալի է և կարելի է ապա բազմացնել նմանօրինակ հաստատութիւններն երկրին այլ և այլ կողմերն։

Արհեստական Վարժարանը Կ. Պոլսոյ մէջ բացուելով հանդերձ, զայն եւս քան զեւս գաւառացւոց օգտակար ընելու համար ինչ միջոցներ որ ձեռք առնուլ կարելի է՝ անշուշտ պիտի խորհուի։ Բարեբախտութիւն մ'է որ Արհեստական Վարժարանի Խնամակալութիւնն հայաբնակ գաւառաց վիճակն ու պէտքերը դրապէս ճանչցող անձերէ բաղկացեալ է։ Անոնք ցարդ շատ մը խորհուրդներ յղացած են հայաբնակ գաւառաց տնտեսական պէտքերուն գոհացում տալու համար, ինչպէս կ'երեւի Սովելոց Յանձնաժողովոյն Տեղեկագրէն ալ։ Եթէ զՀայաստան մօտէն ճանչցող այսպիսի ձեռնհաս և վստահելի անձինք համոզուած են թէ Սովելոց դրամով Արհեստական Վարժարան մը Կ. Պոլսոյ մէջ բացուելով օգտակար կրնայ լինել գաւառացւոց, պէտք է ապահով լինինք թէ ամեն հայաբնակ կեդրոններէ յարմար տղաքներ այդ Վարժարանին մէջ կրթել և վարժել տալու համար ամեն դիւրութիւն պիտի ընծայուի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Քաուլպարս Զօրավարին և այլ ռուս գործակալաց մեկնելէն ի վեր, Պուլկարիա և Արեւ. Ռումելիա հանդարտ վիճակ մ'ունին։ Պուլկարական խնդիրն եւս կորսուած է, դէթ առայժմ, իւր թատերական սրտայոյզ հանգամանք։ Ռուսօ-պուլկար մարտին առաջին մասն աւարտեցաւ պուլկարական դատին համար որոշ յաղթութեամբ մը, և պաշտօնական Եւրոպիոյ համակրալից ընթացքն եւս քան զեւս կը շեշտէ զայդ յաղթութիւն։ Լորտ Սալզպըրի, Կոմս Քալնոքի և Կոմս Ռոպիլանդ Անգլիոյ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ համակրանքն յայտնեցին Պուլկարաց ազնիւ ջանքերուն համար ի պաշտպանութիւն իրենց ազատութեանց և անկախութեան, և հռչակեցին թէ Պուլկարք նոր Պետութիւն մը կազմելու համար ռազմական, բարոյական և քաղաքական ամեն ձիրք և արժանիք ի հանդէս բերած են արդեամբ։ Միայն Պ. տը Ֆրէյսինէ այս տեսակ յայտարարութիւն մը չուզեց ընել, ֆրանքօ-ռուս հաւանական համաձայնութեան կամ դաշնակցութեան ստուեր չբերելու համար անշուշտ։ Բայց այսօր Պուլկարք առանց Ֆրանսայի համակրութեան ալ ստացած են բաւական հաւաստիք պաշտպանութեան։ Օրինակի համար, Աւստրիա և Անգլիա չեն հաւանիր Պուլկարիոյ ռուսական գրաւման մը, և թէպէտ առանց գրաւման ալ Ռուսիա կրնայ ճգնիլ իւր դատն յառաջ վարելու Պուլկարաց մէջ, բայց քանի որ գրաւում տեղի չունենայ, Պուլկարք բնականապէս աւելի հզօր դիմադրութիւն մը կրնան ընել ռուսացուցման ձեռնարկներուն։

Պուլկարական խնդիրը Դաշնագրաց համաձայն եղանակաւ մը լուծելու ջանքերն եւս նպաստաւոր են Պուլկարաց դատին։ Եթէ Պուլկարիոյ և Արեւ. Ռումելիոյ Միութեան պաշտօնական ճանաչման Ռուսիոյ եւս հաւանութիւնը ձեռք բերուի, միւս Տէրութիւնք արդէն հաւանած են ատոր։ Կը յիշուի թէ 1885 սեպտ.ի յեղափոխութեան վրայ պուլկարական միութիւնը պաշտօնապէս չէր ճանչուած, այլ միայն որոշուած էր որ Պուլկարիոյ Իշխանը միանգամայն Արեւ. Ռումելիոյ Կուսակալ լինի։ Ռուսիա, որ չէր հաւաներ պուլկարական Միութեան զի առանց իւր մասնակցութեան կատարուած էր, այդպիսի առժամանակեայ կարգադրութեան մը տակ [illegible] յետոյ գլուխ ընդդիմութիւն, Աղեքսանդր Իշխանին տապալմամբ խնդիրը բերաւ առջի վիճակին, այնպէս որ այսօր եւս, ինչպէս 1885 սեպտ.ի յեղափոխութեան յաջորդ օրը, խնդիր է Տէրութեանց ընդունել տալ պուլկարական Միութիւնը։ Բայց անկէ ի վեր Պուլկարք անգործ չկեցան։ Գիտնալով թէ «կատարեալ իրողութիւնք» մեծ կշիռ ունին քաղաքականութեան մէջ, ոգի ի բռին աշխատեցան ազգային Միութիւնը գործնականապէս ի գլուխ հանելու, եւ այսօր Արեւ. Ռումելիոյ և Պուլկարիոյ վարչային, ելմտական, դատական, ուսումնական և զինուորական միացումն ամենայն պարագայիւք կատարեալ գործ մ'է, և պաշտօնական ճանաչումը միայն մնացած է։ Պուլկարք, այս պաշտօնական ճանաչման արժանանալու համար, յանձն կ'առնէին կերպիւ իւիք կաշառել զՌուսիա՝ հաւանելով նորա ընտրելոյն իշխանութեան։ Բայց Պուլկարաց համար բարեբախտութիւն մ'է որ Ռուսիա, ինչպէս կ'ըսուի, ո՛չ եւս կը պնդէ Մինկրելիոյ Իշխանին վրայ։ Ուրիշ մը որ առաջարկուի, այդ կաւկասցի անկարեւոր և անձեռնհաս Իշխանէն յարմարագոյն պիտի լինի եղեր։

⁂

Եգիպտական խնդիրը պուլկարական խնդրոյն չափ հեռի է տակաւին լուծումէ։ Անգլիա պարտի համաձայնիլ մի կողմէ Թուրքիոյ և միւս կողմէ Ֆրանսայի հետ։ Անգլիոյ շահը խնդրոյն մէջ՝ սա է թէ, յԵգիպտոս բարեկարգութիւն և ապահովութիւն վերահաստատելու համար մեծ զոհողութիւններ ըրած լինելով, և ապաքէն Եգիպտոս Հնդկաստանի ճամբուն պահպանման համար առաջնակարգ դիրք մ'ունենալով, Անգլիա կ'ուզէ ազդեցութեան և իշխանութեան մնայուն առաւելակշռութիւն մը վայելել Նեղոսի ափանց վրայ։ Թուրքիոյ շահն է թէ, Եգիպտոս Օսմ. Տէրութեան մէկ մասն է թէ՛ քաղաքական և թէ՛ կրօնային տեսութեամբք, և հետեւապէս պէտք է դադրի երաց վիճակ մը, ինչպէս անգլ. գրաւումն, որ Վեհ. Սուլթանին գերիշխանական իրաւանց ազատ ճանաչման և կիրառութեան աւելի կամ նուազ խափանարար է։ Ֆրանսայի շահն ալ սա է թէ, Եգիպտոսի մէջ Եւրոպական մեծ Տէրութեան մը հաստատմամբ, Միջերկրականի վրայ զօրութեանց հաւասարակշռութիւնը կը խանգարի, այսինքն՝ Ֆրանսա իբրեւ Միջերկրական Տէրութիւն ինչ աստիճան որ ոյժ ունի, ո՛չ եւս նոյն ոյժը կ'ունենայ եթէ Միջերկրականի մէկ այնպիսի կարեւոր դիրքն, ինչպէս է Եգիպտոս, անցնի առաջնակարգ Տէրութեան մը ձեռք։ Ֆրանսա կ'ըսէ թէ, եթէ ինք բացարձակ իշխանութիւն չկարենայ ունենալ Եգիպտոսի մէջ, ուր փայլած են երբեմն ֆրանսական զէնքերն և ֆրանսական ազդեցութիւնն, ուրիշ ո՛չ մէկ առաջնակարգ Տէրութիւն այնպիսի առաւելակշռութիւն մը պէտք է ունենայ Նեղոսի ափանց վրայ։ Քանի որ թէ՛ Թուրքիոյ և թէ՛ Ֆրանսայի տեսութիւնք Անգլիոյ հակառակ են այս խնդրոյն մէջ, բնական է որ Թուրքօ-Ֆրանսական համաձայնութեան մը զրոյցներ լսուին։ Բայց կ'երեւի թէ Անգլիա կ'ուզէ կարճ կապել Ֆրանսայի յաւակնութիւններն, ուղղապէս համաձայնելով Բ. Դրան հետ։

ԿԱՒԿԱՍԻԱ. — Տէյլի Նիւզին Բեդերպուրկի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Կովկասիոյ մահմետական ժողովուրդը չուզեր տալ ռուս իշխանութեան խնդրած տեղեկութիւնները մարդահամարի մասին, վախնալով որ այդ տեղեկութիւնք միջոց կրնան լինել օր մը իրենցմէ զինուոր առնելու։ Կովկասիոյ զինուորական նոր օրէնքը կը սահմանէ որ Ռուսիոյ եւրոպական գաւառաց մէջ ի կիր առնուած օրէնքն։ Կովկասիայէն առնուած զինուորք երեք տարի միայն գործօն ծառայութիւն պիտի կատարեն փոխանակ հինգի, և տասներկու տարի պիտի ծառայեն պահեստի մէջ, և իրենց բնակարաններէ զերծ պիտի լինին ամեն տարբեր գործօն ծառայութեան երեք տարւոյ մէջ, ինչպէս նաև զինուորին [illegible] [illegible] նոսելիք զինուորաց ուրիշ մեծ հոյլ մ'ալ եղած է, որ ցոյց կու տայ թէ ռուս կառավարութիւնն որչափ հարկաւոր է ամենախիստ անօրինութիւններն իսկ տակաւ առ տակաւ իրագործելու, ժողովուրդը վարժեցնելով անոնց։ Կովկասցի ժողովուրդէն առնուած զինուորք չպիտի փոխադրուին ուրիշ նահանգներ, այլ յատուկ բանակ մը պիտի կազմեն որ պիտի մնայ ի Կովկասիա։ Մահմետականք առժամապէս զերծ են զինուորական ծառայութենէ, ի փոխարէն վճարելով յատուկ տուրք մը, յորմէ ազատ պիտի լինին այն Մահմետականք որք [illegible] կամաւոր [illegible] գնդերուն մէջ։ Ակներեւ է թէ այս կամաւորաց լեգէոնք յոյժ կարեւոր պաշտօնատար մը պիտի ունենան, և շատ չանցած Մահմետականք կանոնաւոր զինուորագրութեան պիտի ենթարկին։ Ռուս կառավարութիւնը կը յուսայ թէ զինուորական նոր օրէնքին կիրառութեամբ պիտի կազմուի ի Կովկասիա մեծ և հզօր բանակ մը, որ մանաւանդ հեծեալ զօրաց կողմէ նշանաւոր պիտի լինի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Եթէ Պ. տը Ֆրէյսինէ, Արեւելեան գործոց վրայ իւր ճառին մէջ, չուզեց պարսաւել Ռուսիոյ ընթացքն ի Պուլկարիա և համակրանք չյայ-

---

—)(100)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

Երբոր սարաւանդին գագաթն հասանք, մեծ ու ճերմակ դաշտ մը տեսայ ջրափիղներով ծածկեալ։ Այդ կենդանիք կը խաղային իրարու հետ, եւ հանած ձայներնին ուրախութեան մանչիւն էր եւ ոչ բարկութեան։

Ջրափիղք փոկերու կը նմանին իրենց իրանին եւ անդամոց ձեւերով, բայց իրենց ստորին կզակը զուրկ է շնատամունքէ եւ հերձատամունքէ, իսկ վերին շնատամանց տեղ երկու երկայն փղոսկրներ կան ութսուն հարիւրորդամետր երկայնութեամբ, եւ երսուն-երեք հարիւրորդամետր ստորին հաստութեամբ։ Այս փղոսկրք, աւելի ամուր եւ անահոտ փղոսկրէ մը յօրինուած, փղաց փղոսկրներէն աւելի կարծր լինելնուն եւ նոյն պէս դիւրաւ չդեղնելնուն համար աւելի թանկագին են։ Այս պատճառաւ ջրափիղք անդադար կը հալածուին անխորհուրդ որսորդներէ, եւ շատ չանցած պիտի սպառին, որովհետեւ որսորդք անխտիր կ'սպաննեն թէ՛ յղի էգերն եւ թէ՛ ձագերն, եւ այսպէս տարին չորս հազարէն աւելի կը ջնջեն։

Այս հետաքրքրաշարժ կենդանեաց մօտէն անցած ժամանակնիս, կրցի ազատօրէն զննել զանոնք, վասն զի չէին շարժեր իրենց տեղէն։

Մորթերնին հաստ եւ խորտուբորտ էր, կարմրաշէկ գունով եւ կարճ ու անսոր ստեւով։ Ոմանք չորս մեթր երկայնութիւն ունէին։ Աւելի հանդարտ եւ նուազ երկչոտ քան զիրենց հիւսիսային համասեռները, նոյն պէս իրենց մէջէն ընտրեալ յատուկ պահնորդներու չէին յանձներ իրենց բանակեալներուն հսկողութիւնը։

Ջրափղաց բնակավայրը զննելէ յետոյ խորհեցայ ետ դառնալ։ Ժամը տասն մէկն էր. եւ եթէ Նեմօ նաւապետ միջօրէական զննութիւններն ընելու համար նպաստաւոր պայմանաց մէջ գտնուէր, կ'ուզէի ներկայ գտնուիլ նորա գործողութեան։ Սակայն չէի յուսար որ արեւն ինքզինք ցոյց տայ նոյն օրն։ Հորիզոնին վրայ ճմլեալ ամպեր կը ծածկէին զայն մեր աչքէն։ Կը թուէր թէ այդ նախանձոտ աստղ չէր ուզեր երկրագնտոյն այդ անմատոյց կէտն յայտնել մարդկեղէն էակաց։

Այսու հանդերձ կը խորհէի վերադառնալ ի Նօթիլիւս։ Սարաւանդին կատարէն անցնող նեղ բարձրաւանդակի մը վրայէն քալելով, ժամը տասն-մէկուկէսին մակոյկին կեցած տեղն հասանք։ Ծովեզրին առջեւ խարսխեալ մակոյկը ցամաքն հանած էր զՆեմօ նաւապետ։ Տեսայ որ կանգուն կեցած էր մեծահատոր բազալդի մը վրայ, գործիները ալ իւր քով։ Աչքն հիւսիսային հորիզոնին յառած էր, որուն մօտ կը գծէր յայնժամ արեւն իւր երկար կոր գիծը։

Գնացի նորա մօտն և սպասեցի անխօս։ Կէսօր եղաւ, և նախորդ օրուան պէս արեւը դարձեալ չերեւցաւ։

Դժբաղդութիւն մ'էր այս։ Զննութիւնը դարձեալ կը վրիպէր։ Եթէ վաղն ալ չկատարուէր, յուսահատօրէն պարտէինք հրաժարիլ մեր գտնուած կէտը գտնելէ։

Արդարեւ մարտի 20ն էր։ Վաղը, 21, հաւասարական օրն, արեգակն, առանց բեկբեկումն հաշուելու, աներեւոյթ պիտի լինէր հորիզոնին տակ մինչեւ վեց ամիս, և նորա աներեւութացման հետ բեւեռային երկայն գիշերը պիտի սկսէր։ Սեպտեմբերի զուգօրութենէն ի վեր՝ ծագիլ սկսեր էր հիւսիսային հորիզոնէն, երկայն պարուրագծօք բարձրանալով մինչեւ դեկտեմբերի 21։ Այն ժամանակ, բեւեռային դաշտաց ամառնամուտ լինելով, նորէն վար իջնել սկսած էր, և հետեւեալ օրն իւր վերջին ճառագայթները պիտի արձակէր անոնց վրայ։

Դիտողութիւններս ու երկիւղներս յայտնեցի Նեմօ նաւապետին։

«Իրաւունք ունիք, պարո՛ն Արօնաքս», ըսաւ ինձ. եթէ վաղը չկրնամ արեւուն բարձրութիւնը ձեռք բերել, մինչեւ վեց ամիս չեմ կրնար կատարել այդ գործողութիւն։ Բայց եւ միանգամայն, որովհետեւ նաւարկութեան դիպուածները զիս մարտի 21ին օրը բերին այս ծովերուն մէջ, զննութիւնս դիւրաւ կրնամ կատարել, եթէ կէսօրին արեւն երեւնայ մեզ։

—Ինչո՞ւ համար, նաւապե՛տ։

—Անոր համար որ, երբ ցերեկուան աստղն այսչափ երկար պորտ կը գծէ, դժուարին է նորա հորիզոնէն վեր բարձրութիւնը ճշդիւ չափել, և գործիները սխալներ գործելու վտանգի մէջ են։

—Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի ընէք։

—Միայն ժամանակաչափս պիտի գործածեմ, պատասխանեց ինձ Նեմօ նաւապետ։ Եթէ վաղը, մարտ 21, միջօրէին, արեւուն սկաւառակն, ի հաշիւ առնելով բեկբեկումն ալ, ճշդիւ կտրուի հիւսիսային հորիզոնէն, կը հասկնամ թէ հարաւային բեւեռն հասած ենք։

—Իրաւունք ունիք, ըսի։ Սակայն ձեր այդ ըսածը մաթեմատիկական ճշդութիւն չունի, վասն զի զուգօրութիւնը ճշդիւ միջօրէին չհանդիպիր։

—Անշուշտ, պարո՛ն Արօնաքս, բայց սխալն հարիւր մեթր չլինիր, և մեզ ալ աւելի պէտք չէ։ Ուրեմն վաղը ուրեմն։»

Նեմօ նաւապետ նաւը վերադարձաւ։ Քոնսէյլ եւ ես մինչեւ ժամ հինգ ցամաքը կեցանք, զննութեանց պարապելով։ Հետաքրքրաշարժ նիւթ մը չկրցի քաղել, ի բաց առեալ [illegible] պինկուինի ձու մը, նշանաւոր իւր խոշորութեամբ, որուն հետաքրքիր մը հազար ֆրանքէն աւելի կը վճարէր։ Իւր դեղնորակ գոյնը, վրայի գծերն ու գիրերն, որք եգիպտական խորհրդաւոր նշանագրոց նման կը պճնազարդէին զայն, զայն հազուագիւտ զարդ մը կ'ընէին։ Քոնսէյլի ձեռքը տուի զայն, եւ խոհեմ ու ամրոտն տղան, չինական թանկագին յախճապակի մը պէս բռնելով՝ անվնաս բերաւ ի Նօթիլիւս։

Անդ, թանգարանին ապակեայ զարակներէն միոյն մէջ դրի զայն գեղեցիկ ձուն։ Ախորժակով ընթրիք մ'ըրի փոկի լերդին մէկ պատառէն, որուն համը խոզի միսին համը կը յիշեցնէր։ Յետոյ պառկեցայ, հնդիկի մը նման լուսատու աստղին շնորհքն հայցելով։

Հետեւեալ օրը, մարտ 21, առաւօտեան ժամ հինգին գտայ ելայ և անդ գտայ զՆեմօ նաւապետ։

«Օդը կը բացուի քիչ մը, ըսաւ ինձ, և լաւ յոյս ունիմ։ Նախաճաշէն յետոյ ցամաքը կ'ելնենք, և զննութեան յարմար տեղ մը կ'ընտրենք։»

Այս կէտն որոշուելէ յետոյ գնացի գտայ Նետ Լանտ։ Կամեցայ որ հետս գայ, բայց Քանատացին չուզեց գալ մեզ հետ, և տեսայ որ իւր լռակեցութիւնն, ինչպէս նաև գժտութիւնն օր քան զօր կ'աւելնային։ Սակայն այս անգամ ցոյց տուած կամակորութենէն գժգոհ չէի։ Ցամաքին վրայ բազմաթիւ փոկեր կային, և պէտք չէր այդ փորձին ենթարկել զայդ անխորհուրդ որսորդ։

Նախաճաշէս յետոյ ցամաքն ելայ։ Գիշերը Նօթիլիւս քանի մը մղոն ալ յառաջացեր էր ծովուն մէջ, փարսախ մը հեռի ծովեզրէն, որուն ետին չորս-հինգ հազար մեթր բարձրութեամբ սար մը կը տեսնուէր։ Մակոյկը կը տանէր ինձ հետ Նեմօ նաւապետն, երկու նաւաստի և գործիները, այն է ժամանակաչափ մը, դիտակ մ'և ծանրաչափ մը։

Ճամբան քանի մը կիտոսներ տեսայ, որք հարաւային ծովերուն յատուկ եղող երեք տեսակներէն կը վերաբերէին։ Անգլիացւոց «րայթ-ուէյլ» (բուն կիտոս) կոչածն, որ ողնային լողակ չունի։ «Հըմփ-պաք» (սապատաւոր) փոթոտ փորով, լայն եւ ճերմակ լողակներով, որք, հակառակ իւր անուան, թեւեր չեն ձեւացներ, եւ «ֆին-պաք» (ողնային լողակ) թխա-դեղնորակ, եւ կիտոսաց ամենէն կայտառն։ Այս զօրեղ կենդանին հեռուէն կը տեսնուի ու կը լսուի երբոր իւր ջուրի ու շոգիի սիւներն ի մեծ բարձրութիւն կը ցայտեցնէ ծխոյ մրրկաց պէս։ Այս զանազան ստնաւորք կ'զբօսնուին խաղաղ ջուրերուն մէջ, եւ տեսայ որ հարաւային բեւեռին այդ աւազանն այժմ ապաստան եղած էր որսորդաց բուռն հալածանքէն փախչող կիտոսներուն։

Նմանապէս տեսայ սալփերու (անդամակցեալ կակղամորթից տեսակ մը) երկայն լեռնագոյն շղթաներ, և յաղթահասակ ծովայրեր, որք տատանմամբ կ'օրօրուէին [illegible] կոհակաց միջեւ։

Ժամ իննին ցամաքն ելանք։ Օդը կը բացուէր։ Մէգը կը քաշուէր ջրոց պաղ մակերեւութէն վրայէն։ Նեմօ նաւապետ ուղղուեցաւ դէպի սարը, զոր անշուշտ իւր դիտարանն ընել կ'ուզէր։

(Շարունակելի)

ցուց Պուլկարներուն, Ռուսիոյ հաճելի ըլլալու համար, Ռուսիոյ նկատմամբ նոյն համակրանք Ֆրանսացի ժողովրդեան կողմէ ևս կ'արտայայտուի ամէն առթիւ։ Սա դէպք նոր ապացոյց մ'է այդմ։ — Երբ Պէյն-Հօ ֆրանսական մարտանաւը Թուլոնի նաւահանգստէն կը մեկնէր Թոնքին երթալու համար, Տէմիտրի-Տոնսքոյ անուն ռուս գրահաւորն ողջունեց զֆրանսական նաւը՝ «Մարսէյէզ»ն հնչեցնելով։ Ֆրանսացի հրամանատարն ասոր փոխարէն իւր նաւաստիները կայմերուն վրայ շարելով երեք կեցցէներով ողջունեց զՌուսիա։ Ռուս նաւաստիք նոյնը փոխարինեցին։ Այս միջոցիս ֆրանսական եւ ռուսական մարտանաւուց սպայք և ուղեւորք գլխարկներով և թաշկինակներով գլուխ կ'ողջունէին վերջին անգամ, մինչեւ որ Պէյն-Հօ նաւահանգստէն դուրս ելաւ։ Ֆրանսական մարտանաւը մեկնելէն առաջ, ռուս սպայք Ֆրանսացի սպայից հետ ճաշած էին Պէյն-Հօյի մէջ, և երկուստեք շատ մը բաժակներ պարպուած էին։ Մարսիլիոյ և Բարիզի լրագիրք մեծ կարեւորութիւն կուտան ֆրանքօ-ռուսական բարեկամութեան այս փոքրիկ միջադէպին, յորում երկուց ազգաց փոխադարձ համակրանաց արտայայտութիւնը կը տեսնեն առաւել ապահովապէս և առաւել զօրեղապէս քան քաղաքական գրաւոր դաշնակցութեան մը մէջ։

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՁԵՌՔԷ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԳԻՆ
20 ՓԱՐԱՅԻ
ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՅԵԱՆ ՎՍԵՄ. ԱՌԱՔԵԼ ՊԷՅԻ

Հանգուցեալ Առաքել Պէյի յուղարկաւորութիւնը մեծավայել հանդիսիւ կատարուեցաւ երէկ ի Պէշիքթաշ։ Եկեղեցին լի էր ազգայնոց և օտարազգեաց խուռն բազմութեամբ յորս կը գտնուէին պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարք, ռումանական դեսպան Պ. Պալաչեանօ և միւս բոլոր դեսպանատանց առաջին Թարգմանք, Յունաց Պատրիարքական փոխանորդն՝ ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատարին, Մահիր փաշա, Նէճիպ փաշա, ռումելիական և ասիական երկաթուղեաց տնօրէնք՝ Պ. Պ. Հօյէն և Պէֆիւլտէր. Համբային զանազան վարչութեանց ներկայացուցիչք և այլք։

Հանդիսին կը նախագահէր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ շրջապատեալ եկեղեցականաց ստուար դասէ մը։ Առաւօտուն Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ պատարագ մատոյց ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն, յետ որոյ սկսաւ յուղարկաւորութիւնն։ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազան սրտառուչ դամբանական մը խօսելով, պերճաբան լեզուաւ նկարագրեց հանգուցելոյն առաքինի կեանքն և առ Ազգն և առ Տէրութիւնն մատուցած հաւատարիմ ծառայութիւնները։ Գեր. Քարոզիչը կարի յուզեալ և զգածեալ էր ի յիշատակ իւր սերտ բարեկամութեան հանգուցելոյն և նորա գերդաստանին հետ։

Ցաւարտ քարոզին, փառաւոր թափօր մը կազմուելով դագաղն հանուեցաւ եկեղեցիէն։ Առջեւէն կ'ընթանային Եպարքոսական պաշտօնատան, Խարիճիյէի, Դատական Նախարարութեան և Քաղաքապետութեան Գաւասներ, յետոյ դպիրք ու եկեղեցական դասն։ Դագաղին վրայ դրուած էին երկու պսակներ Պէշիքթաշի Հայոց և Յունաց վարժարանաց կողմէ։ Դագաղին կը հետեւէր, հանգուցելոյն Վսեմ. հարազատին՝ Յարութիւն էֆէնտիի և Տատեան գերդաստանի անդամոց հետ, Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազան՝ իբր սգակիր։ Դագաղին ծոպերը բռնած էին ռումանական դեսպանն, Մահիր փաշա, Պետական Խորհրդոյ անդամ Իքիատէս էֆէնտի, Խարիճիյէի հաշուակալ Գրիգոր էֆէնտի, նոյն նախարարութեան դատական գործոց տնօրէն Ղալիպ պէյ, Մեծ-Եպարքոսի Թարգման Վէքիլ էֆէնտի և սերպիական և ամերիկեան դեսպանատանց առաջին Թարգմանք։ Յուղարկաւորաց թիւը կը հասնէր շուրջ երեք հազար հոգւոյ։

Յունաց եկեղեցւոյն առջեւ դագաղը վար դրուելով, յոյն եկեղեցականք՝ զգեստաւորեալ՝ աւետարան և աղօթք կարդացին։ Յետոյ թափօրը շարունակեց իւր ճանբան մինչեւ գիւղին նաւամատոյցն ուր Շիրքէթի թիւ 18 շոգենաւն՝ յատկապէս վարձեալ՝ յուղարկաւորներն առնլով Մաքրի գիւղ փոխադրեց ուր հանգուցելոյն մարմինն ամփոփուեցաւ իւր ընտանեաց յատուկ դամբարանին մէջ։

Երէկ, յուղարկաւորութենէն առաջ և ետքը, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ երկիցս կայս. թիկնապահներ ղրկելով առ Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտի, իւր ցաւակցութիւնն արտայայտել։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը պատրաստելու վրայ է իւր երկրորդ քառամեայ Տեղեկագիրն, 1853ի սկիզբէն մինչեւ 86 ի վերջ, զոր պիտի մատուցանէ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան։

Հայոց Միաց. Ընկերութեանց Զմիւռնիոյ Օժանդակ Մասնաճիւղն քսան օսմ. ոսկի եւս ղրկած է Ընկերութեան, ձեռամբ իւր Ատենապետին՝ Մեծ. Գ. Փափազեան էֆէնտի։

Վաղարշապատցի Սրապիոն Տէր Գրիգորեանց անուն երիտասարդն որ Մոսկուայի համալսարանին մէջ օրէնսագիտութիւն ուսանելով ի հայրենիս վերադարձած էր, ինքզինքը նետեր է Էջմիածնայ լիճն և խեղդուեր է։ Դժբաղդ երիտասարդն ապրուստ միջոց չունենալով և նկատելով որ փոխանակ օգնութիւն մը ընելու իւր հօրն որ քահանայ է, բեռ մը եղած է նմա, դիմեր է այս ծայրայեղ միջոցին, ինչպէս կ'երեւի նորա թողած մէկ տոմսակէն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ռուսիա շրջաբերական մ'ուղղած է մեծ Տէրութեանց ի մասին Պուլկարական գործոց։ Այս շրջաբերականն որ երկու օր առաջ յանձնուեցաւ նաեւ Բ. Դրան, Պուլկարիոյ վերջին անցքերը պատմելէ յետոյ կը յայտարարէ թէ Քաուլպարս զօրավարի պաշտօնն աւարտած չէ եղած բնաւ։ Այդ պաշտօնի նպատակն էր 1. Պուլկար կառավարութեան գլուխ գտնուողներուն օգնել զօրավարին խորհուրդներով, 2. պտոյտ մ'ընել երկրին մէջ, ճիշդ գաղափար մը կազմելու համար Պուլկարիոյ կացութեան եւ հանրային կարծեաց վրայ։ Քաուլպարս զօրավարը, կը յաւելու շրջաբերականը, տեսած է թէ Պուլկար կառավարողք կը մերժէին ականջ կախել խոհեմութեան համար իրենց ուղղեալ ո՛ր եւ է խրատի եւ Փիլիպէի գաւառին միջադէպը պատճառ եղած է ռուս հիւպատոսաց Պուլկարիայէ և Արեւելեան Ռումելիէ մեկնելուն։ Գալով երկրորդ կէտին, շրջաբերականը կը յայտարարէ թէ զօրավարը նշմարած է որ հանրային կարծիքը բոլորովին թշնամի էր պուլկար իշխանութեան գլուխ գտնուողներուն։

Շրջաբերականն ի վերջոյ հաստատ յոյս կը յայտնէ թէ Ռուսիա [illegible] յաջողի խաղաղական միջոցներով լուծել պուլկարական խնդիրը։

—Պուլկարական խնդրոյն առթիւ Բ. Դրան կողմէ մեծ Տէրութեանց ուղղելի ծանուցագրոյն առաքումն արտօնող կայս. Իրատէն թէեւ ելած չէ տակաւին, սակայն կը կարծուի որ այսօր հաղորդուի Բ. Դրան։

Թուրքէ կը յուսայ թէ այս ծանուցագիրը լաւ տպաւորութիւն յառաջ պիտի բերէ։

—Պուլկարիոյ պատերազմական նախարարն արգիլած է գործօն և պահեստի բանակաց սպաներուն՝ մասնակցիլ որ եւ է քաղաքական ցոյցի. այս արգելքին հակառակողք պատերազմական ատեանին առջեւ պիտի դատուին։

—Տր. Հաքանոֆ՝ երբեմն Հանրօգուտ շինութեանց տնօրէն Արեւ. Ռումելիի և Պ. Կէշոֆ՝ Նախկին Նախագահ Միացեալ Յանձնաժողովոյ, հինգշաբթի իրիկուն Սելանիկի շոգենաւով մայրաքաղաքս եկան։ Կը յիշուի թէ այդ պարոնայք քանի մը շաբաթ առաջ Փիլիպէէն փախած էին Հռոտոբի լերանց ճանբով, հիւպատոսաց միջամտութեամբ ազատ թողուելէ յետոյ։ Օսմ. սահմանագըլխոյն կայս. իշխանութիւնք յոյժ լաւ ընդունելութիւն մ'ըրած են Պ. Պ. Հաքանոֆի և Կէշոֆի և դիւրացուցած են անոնց ուղեւորութիւնը մինչեւ Սելանիկ։

—Պ. տը Մրէյլինէ շրջաբերական մը ուղղելով Սոֆիայի ֆրանսական հիւպատոսին և Արեւ. Ռումելիի ֆրանսական գործակալաց, պատուիրեր է որ ռուս հպատակաց պաշտպանութեան համար իրենց ստանձնած պաշտօնի կատարման մէջ ջանան, ըստ կարելւոյն, մարդասիրական տեսակէտով շարժիլ և խոյս տալ քաղաքական խնդրոց միջամտելէ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ

Յունաց հրաժարեալ Պատրիարքը Տ. Յովակիմ Դ. յառաջիկայ շաբթու պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, իւր ծննդավայրն՝ Քիոս երթալու համար, ուր պիտի անցընէ ձմռան եղանակը։ Ն. Սրբազնութիւն թէեւ կը փափագէր այս հինգշաբթի օր մեկնիլ, սակայն կ'սպասէ որ Բ. Դրան կողմէ Պատրիարքարան ղրկուի կառավարական Պույուրուլտին, ծանուցանող թէ ընդունուած է իւր հրաժարականն և հաստատուած է պատրիարքական Տեղապահին պաշտօնը։

ՌՈՒՍ ՍՊԱՅԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Ժամանակէ մը հետէ Կունաքոֆ անուն ռուս սպայ մը կը բնակէր Բերա, Գումպարաճը փողոցն, ընկերակցութեամբ երկու կանանց որոց համար կ'ըսէր թէ իւր քոյրերն էին և թէ 200000 րուպլի օժիտ ունին։ Ասոնցմէ մին արդարեւ շատ կը նմանէր իրեն, իսկ միւսն օտարուհի մը կ'երեւէր։ Բոնակոֆ հարիւրապետը բարձր ընկերութիւնները կը յաճախէր, ներկայ կը գտնուէր պաշտօնական հացկերոյթներու և կը հրաւիրուէր դեսպանական պարահանդէսներու։

Չորեքշաբթի իրիկուն հրաւիրուեցաւ Ռուսիոյ դեսպանատան կցորդներէն միոյն տունն ուր գնաց և վերարկուն վարը ձգելէ յետոյ վեր ելաւ։ Հազիւ ոտք կոխած էր սրահին մէջ, երբ դեսպանատան երկու գաւասք ձեռքերնին ուսին վրայ դնելով, հրաւիրեցին զայն հիւպատոսարան երթալ իրենց հետ։ Սպայն չփորձեց ընդդիմութիւն ընել և հետեւեցաւ անոնց, գիշերն հիւպատոսարանին մէջ անցուց ընդ հսկողութեամբ. այդ միջոցին հիւպատոսարանի գաւասք ձերբակալեցին նաեւ Կունաքոֆ հարիւրապետին երկու կարծեցեալ քոյրերը, մին՝ Քումպարաճի փողոցն իւր բնակարանին մէջ, և միւսը Բերա, ուրիշ տան մը մէջ։

Ձերբակալեալ սպան ու երկու կանայք հինգշաբթի աւուր Օտեսայի շոգենաւով Ռուսիա ղրկուեցան։ Կը կարծուի թէ այս ձերբակալումն տեղի ունեցած է Բաղդադայէ ուղղեալ հեռագրոյ մը վրայ և թէ Կունաքոֆ ամբաստանեալ է դրամանենգութեան յանցանօք։

—Սելամլըգի արարողութիւնը սովորական շքով կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Ցաւարտ արարողութեան, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ զօրահանդէս մը կատարուեցաւ Սելամլըգին ներկայ գտնուող զօրաց վաշտերուն միջոցաւ։

—Դատական Նախարարութիւնը նկատելով որ Պոլսոյ Առեւտրական Ատեանը կը միջամտէ Խմբագրութեանց Դիւաններու ([illegible]) գործառնութեանց, խնդրած է Բ. Դրանէն որ արգիլուի այս միջամտութիւնն։

—Յայտնի է թէ Կրթական Նախարարութիւնը գաւառաց համար կրթական հաշուակալներ կարգած է։ Նոյն նախարարութիւնն այժմ այդ հաշուակալաց պարտականութիւններն և իրաւասութիւնները գծող հրահանգ մը պատրաստելով ղրկած է բոլոր գաւառներն։

—Նախարարաց Խորհուրդն իւր նախընթաց աւուր նիստին մէջ մասնաւորապէս զբաղեր է Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան ձեռամբ շրջաբերութեան հանուելիք 2,000,000 ոսկւոյ արժէթղթոց խնդրովը։ Կառավարութիւնը կ'առաջարկէ այժմ որ այս գումարի վրայ մէկ միլիոն եւս աւելցնելով, ընդամէնն երեք միլիոն ոսկւոյ արժէթուղթք հանուին, երաշխաւորեալ Քօնեայի եւ Ատանայի ոչխարի տուրքերով, ինչպէս նաեւ ուրիշ մէկ քանի գաւառաց [illegible]ներով որք ցոյց պիտի տրուին յաւելեալ գումարին փոխարէն։

Այս փոխառութեան պայմանք սկզբամբ ընդունուած են արդէն կայս. Գանձուն եւ Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ, սակայն անոնց գործադրութեան համար Պարտուց Վարչութիւնը կ'սպասէ միշտ կայս. Իրատէին որ պիտի արտօնէ ծխախոտի միակութեան կանոնագրի ընդունելութիւնն եւ Բաղանտի օրինաց գործադրութիւնը։

—Տիգրանակերտէն Թուրքէի ուղղեալ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Մարտինի 301 տարւոյ տասանորդական և ոչխարի տուրք հասոյթէն մէկ միլիոն ղրուշի չափ գումար մը գողցուեր է։ Կատարուած քննութիւն մը հաստատեր է գողութիւնն որոյ հեղինակներն են տեղւոյն հաշուակալն, թղթակցութեանց դիւանի առաջին քարտուղարն, որ վերջերս խրացուցած էր ի նպաստ կայս. զօրաբանակաց հաւաքեալ դրամին բաւական գումար մը, ինչպէս նաեւ տեղւոյն տուրք տնօրէնն։

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Մալթայի օսմ. հիւպատոս Մավրոյէնի պէյ, Կ. Պոլսոյ անգլ. ընդհ. հիւպատոս Պ. Ֆասուէթ որ Իզմիր գացած էր Բաղդիլեէլի դատին պատճառաւ և Եանեայի նախորդ Տէֆթէրտար Թէվֆիք պէյ։

—Նախընթաց օր տեղի ունեցաւ զինուորական բժշկական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսն։ Ներկայ էին Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղի նախագահ Նուրի փաշա, Հասիպ փաշա, վարժարանին տնօրէն Մարքօ փաշա և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Բանախօսութիւնք եղան աշակերտաց և Մարքօ փաշայի կողմէ։ Նոյնպէս բարեմաղթութիւնք վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանի։

—Սեբաստիոյ Նահանգին և շրջակայից մէջ հանգանակութիւնք կատարուեր են ի նպաստ Շապին Գարահիսարի հրկիզելոց։ Հանգանակեալ դրամի գումարն է 29,414 ղրուշ 10 փարա։

—Սեբաստիոյ կառավարական պաշտօնատան կից նոր շէնք մը կառուցուեր է որ պիտի յատկանայ դատական գործոց։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Գերմանական Վսեմ. դեսպան Պ. տը Ռատովից բարեհաճած է իւր բարձր հովանաւորութիւնը շնորհել Նուագահանդիսի մը որ պիտի տրուի դեկտեմբեր 21, Երեքշաբթի, Թէվզոնեայի սրահին մէջ, ի նպաստ աղքատաց որք կը խնամուին Բանկալթիի Մարդասիրական Ընկերութեան կողմէ։

Կարգադիր Մասնախումբն որում կը նախագահէ Վսեմ. Կէչէր էֆէնտի, ամէն միջոց ձեռք առած է այս հանդիսի շքեղութեան համար։ Նուագահանդիսի տնօրինութիւնն ստանձնել բարեհաճած է Պ. Օ. Տէթիէ որում իրենց անձնուէր աջակցութիւնը խոստացած են բազմաթիւ նշանաւոր արտիստներ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր ՊՕՏԱՍ։
Վաղը, միջօրէին, ՖԱՈՒՍԴ։
Վաղ գիշեր՝ ՄԱՌԻ ԺԱՆՆ, տասն վեց պատկերով և ՇԱԼԷ, օբէրա-գօմիք մէկ արարուածով։

---

* Իւսկիւտար Իճատիյէ Բօսթա Եօլի ճամբէսի Մրսաղմի ծառի դիմացի անկիւնը ծախու գետին մը կայ 12 կանգուն երես 37 կանգուն խորութեամբ։ Դիմել տեղւոյն կալֆին։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Հանոյ, 3 դեկտ.

Ծովասպատակներ Հաքոյի մօտ սպանեցին սահմանագլխոյ գծման յանձնախմբին կցորդ թարգման մը, իւր քարտուղարն և ուղեկիցներ, որք կը բաղկանային հինգ սպայէ և եօթն քաղաքապահ զինուորներէ։

Լոնտոն, 7 դեկտ.

Սոֆիայի անգլիական ընդհանուր հիւպատոս Սըր Ֆ. Լասէլս Պուքրէշի անգլիական դեսպան անուանեցաւ։

Ուաշինկթընի անգլիական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Օ'Քոննոր Սոֆիայի ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 Նոյմ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Լոնտ. (ոսկւոյ վրայ զանցեալի)	....	110 1/2
» » » (վճռելին)	....	110 1/8
» Բարիզի » (զանցեալի)	....	22 90
» » » (վճռելին)	....	22 97 1/

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մէսգ. D. Գ. բ. Գ. կ.		16 35
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	16 35
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	16 35
Բարձրագոյն գին	»	16 37
Նուաստագոյն »		16 35
Կէս օրին		16 36

ԽՍԹԻԳՐԱՃԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		39 30
Այս առաւօտ		39 20
Կէս օր		39 18
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի	24 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B.	15 10
» 1865) » 1869) » 1873)	C. »	16 35

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	84 10
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. կ.	84 20
Կէս օրին	84 20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. Լ.	3 15
Քրէտի ժէնէրալ	Գ. կ.	Օսմ. »	6 18
Պանք տը Գօնս	»	»	5
Ընդ. Շահմ. է վաճառ	»	»	3 20
Տրամուէյ	»	»	295
Ռումելիի երկաթուղի		Ֆր.	36 25
Օպլիկասիօն տը Բրիորիթէ		»	—
Հանքահատ Լաւրիոնի		»	72

ԱԶԳԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՃԵՄԱՐԱՆ - ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԻՍԿԻՒՏԱՐՈՒ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ, 20 Նոյմ.

Հոգաբարձութիւնս՝ թաղիս Ճեմ. Երկսեռ վարժարանի վեշտասանամեայ բացն ծածկելու և գէթ խիստ չափաւոր յառաջիկայի մը համար, նոյն նիւթական վիճակն ապահովելով՝ ուսումնական յառաջդիմութեան եւս նոր զարկ մը տալու համար, նուիրատուներու միջոցաւ հանգանակութեան մը դիմեց, ի նկատ առնլով որ կրթասէր ազգայնոց նուէրներն, մի միայն այս միջոցաւ կրնային ուղղակի և ամբողջապէս իրենց նպատակին հասնիլ, մինչդեռ ժամանակէ մ'իվեր ընդունուած սովորութեան համեմատ, թատերական ներկայացմանց և այլ նմանօրինակ միջոցներու դիմելով, գոյանալիք արդեան մի մեծ մասն անհրաժեշտ ծախուց յատկացնել հարկ կը լինէր։

Գոհ է Հոգաբարձութիւնս, որ իւր այս ձեռնարկն՝ ուսումնասէր թաղեցւոց և ազգայնոց մեծագոյն մասէն համակրութիւն գտնելով, պատիւ կ'ունենայ այսօր իւր հանգանակութեան հետեւեալ առաջին ցուցակն ի հրապարակ բերել։

Մեծ. Տեարք

Մանուկ Սիմոնեան ղրուշ 324. Եղիա Պէյլէրեան և Ընկ. 216. Ալիքսան Սաքաեան 108. Բաղդասարեան Ընկ. 108. Երուանդ Բարսեղեան 108. Թագուհի Տիկին Բիւրքճեան 108. Կարապետ Միլոշեան 108. Միհրան Սէթեան 108. Յակոբ Ս. Պենկլեան 108. Յարութիւն Շէրպէթճեան 108. Յ. և Մ. Եսայեան 108. Յովհաննէս Սուրէնեան 108. Ն. Ճ. և Մ. Ֆրէնկեան 108. Պասիլ Գուլչըճեան 108. Սիմոն Մանուկեան 108. Ստեփան Չրաքեան և Նշաստաճ Ընկ. 108. Տիգրան Կիւմիւշկէրտան 108. Խաչատուր Թաշճեան 60. Աղեքսանդր պէյ Արսլանեան 54. Գաբրիէլ Էլլիկեղեան 54. Դանիէլ Ճեվահիրճեան 54. Գարեգին Պալտասարեան 54. Գրիգոր Մելէքսէթեան 54. Թագէոս և Բարթողիմէոս Նահապետեան 54. Թագէոս Լեքմակեօզեան 54. Խաչիկ Ֆրանկիւլեան 54. Կարապետ Բալեճեան 54. Համբարձում Սարաֆեան 54. Միքայէլ Ադամեան 54. Յարութիւն Գորանեան 54. Սարգիս էֆէնտի Պօշնակեան 54. Սոֆիկ Տիկին Բըլըճեան 54. Անիքթօս Ահարոնեան 40. Լեւոն Սարգիսոֆ 40. Միքայէլ Բարալեան 40. Արամ Պետրոսեան 20. Դանիէլ Երկանեան 20. Գասպար Չրաքեան 20. Գրիգորիս Բարալեան 20. Եփրեմ Բէֆքեան 20. Կարապետ Եղեան 20. Մանկասար Ալիքսանեան 20. Մանուկ Արզեան 20. Մարտիկ Պէզազեան 20. Յովհաննէս Թօփուզեան 20. Յովհաննէս Ունճեան 20. Յովսէփ Գրիգորեան 20. Յուլիանէ Տիկին Եազմաճեան 20. Պարոյր Մանուէլեան 20. Պօղոս Աւգէր 20. Սիմոն Յարութինեան 2?. Սիմոն Քայսէրլեան 20։ Գումար ղրուշ 3,436

Հոգաբարձութիւնս՝ վերոգրեալ ազնիւ նուիրատուաց իւր խորին եւ ջերմագին շնորհակալութիւններն հրապարակաւ յայտնելով՝ լիայոյս է որ ընդ հուպ վերստին պատիւ պիտի ունենայ, ի շարունակութիւն վերոյիշեալ հանգանակութեան, երկրորդ և թերեւս երրորդ ցուցակ մ'ալ ի հրապարակ հանել։

Ի դիմաց Ճեմ. Երկս. վարժարանի
Հոգաբարձութեան
ՅԱԿՈԲ Յ. ՀԱՃԵԱՆ

Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կողմէ հետեւեալն հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն.

Նոյմ. 16 կիրակի օր երկու անձինք Ս. Եկեղեցւոյս բակը կը ներկայանան, որոց մին պաշտօնական զգեստ կը կրէր, հետերնին ունենալով երկու տարեկանի մօտ տղու մանկիկ մը, և կը հարցնեն ժամկոչին թէ «հիմա երկու կիներ եկա՞ն հոս», և ժամկոչին «ոչ» պատասխանին վրայ, «թող այս մանկիկը հոս կենայ, մենք նայինք կիներն ուր մնացին, և շուտով կը դառնանք» ըսելով դուրս կ'ելնեն. — սակայն մինչեւ ցարդ ոչ վերոյիշեալ անձինք և ոչ ոք եկած է սոյն մանկիկը փնտռելու, որ կը մնայ ընդ խնամօք Ս. Եկեղեցւոյս քարոզչին։

Զայս ի գիտութիւն հասարակութեան կը ծանուցանէ, որպէս զի եթէ գիտցող մը կայ, դիմէ Եկեղեցւոյ քարոզչին։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ
(Հրաւէր առ բարերարս Գալֆայեան Որբանոցիս և առ համայն Ազգասէրս)

Յառաջիկայ կիրակէ, Նոյեմ. 23, Որբանոցիս 21 րդ. տարեդարձն է։ Ուստի գիւղիս բարեխնամ Քարոզիչ Գեր. Տ. Յակոբ Աւագ Ծ. Վարդապետ հանդերձեալ է նոյն օր վասն հանգիստ Հաստատութեանս համայն բարերար և բարերարուհի ննջեցելոց հոգւոց յատուկ Ս. Պատարագ և պաշտօն մատուցանել ի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ։ Յետ աւարտման Ս. Պատարագին տեղի պիտի ունենայ՝ Որբանոցիս մէջ սովորական խաչահանգիստն և տարեկան հանդէսն։

Որբանոցիս հիմնադիր Մայրը քաջայոյս է թէ՝ ամէն բարեսէր ազգայինք պիտի բարեհաճին նոյն օր իւրեանց պատուաւոր ներկայութեամբ խրախուսել յՈրբանոցիս պատսպարեալ 35 ի չափ ոչ նուազ կարեկցութեան արժանի որբ անտէրունչ աղջկունք։

Որով մնամ
Ազգիս ընդ միշտ անձնուէր
եւ շնորհապարտ
ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ
Ն. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Հիմնադիր-Մայր աղջկանց Որբանոցիս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ԱՄԵՐԻԿԱՅ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 8 Նոյեմբեր

Ճէրզի Սիթիի Սէնթրըլ Ավընիւ անուն մեծ պողոտային վրայ անցեալ կիրակի կէսօրէն յետոյ անցնող մը երբ Քեսլըրս Հոլ անուն նշանաւոր շէնքին առջեւ կենար, Հայ ազգային երգերու եղանակներ պիտի լսէր շէնքի մը ընդարձակ սրահէն ուր տեղւոյն Հայկական միութիւնն իւր լսարանի բացման հանդէսն կը կատարէր։ Այսպիսի մի փառաւոր Հայկական հանդէս տակաւին տեղի չէր ունեցած Միաց. Նահանգներուն մէջ և այնչափ Հայերու բազմութիւն մը չէր տեսած այս աշխարհի որ եւ է մի շէնքն, որում արժանացաւ առաջին անգամ Քեսլըրս Հոլ, որ Ճէրզի Սիթիի բարձանց վրայ գտնուող հոլերու երեւելին ու նշանաւորագոյնն է։

Տեղւոյն Հայոց միութեան Գործ. Ժողովը շաբաթ մ'առաջ, հայ հասարակութեան սրտին մէջ ազգութեան ոգին վառ պահելու նպատակաւ, կ'որոշէ լսարան մը ունենալ և նորա բացման հանդէսն յարմար կը սեպէ տօնել յառաջիկայ կիրակի՛ն յիշեալ շէնքին մէջ ուր լսարանը տեղի պիտի ունենայ այսուհետեւ ամիսը մի անգամ կիրակի օրեր։ Պաշտօնական հրաւէրներն կ'սկսին ցրուիլ ամէն կողմ. բայց ցաւալին այն է եղած որ Նիւ-Եորքի Հայոց մեծագոյն մասին հասցէներն անծանօթ են եղեր Ճէրզիի ազգայնոց։

Սոյն լսարանին մուտքը ձրի պիտի լինի եւ անդ Գործադիր Ժողովի կողմէ կարգեալ ատենախօսներ պիտի զրուցեն մեր ազգային հին կենաց, փառաց, պատմութեան, թշուառութեան, անցից և ժամանակակից դէպքերու վրայ։ Նմանապէս Կ. Պոլսէ, Թիֆլիսէ և այլ տեղերէ եկող հայ թերթերէ ազգային հետաքրքրական ու պիտանի լուրերու հաւաքածոյ մը պիտի յօրինուի ամէն անգամ լսարանի մէջ հայ հասարակութեան կարդացուելու համար, որով ազգայինք կարողանան իրենց ներկային ու իրենց ազգի մէջ տեղի ունեցող անցից ծանօթանալ դիւրութեամբ։

Ամէն ազգային հրաւիրեալ է խօսիլ սոյն լսարանի մէջ կարելի եղածին չափ համառօտ։ Նմանապէս հայ օրիորդաց կողմանէ եթէ խօսելու փափաք յայտնուի, Գործ. Ժողովը շատ ուրախ պիտի լինի։

Մուտքը ձրի է, ինչպէս ըսի քիչ մը վեր, իսկ կամաւոր նուէրներ տալու փափաք ունեցող անձանց դիւրութիւն մը լինելու համար գանձանակ մը որոշուած է դնել սրահի դրան քով։

Այս մասին այսչափ տեղեկութիւններ տալ բաւական սեպելով անցնիմ հանդիսի նկարագրութեան, որ իւր տեսակին մէջ առաջինն լինելով կ'արժէ մանրամասնաբար գրել այդ մասին։

Անցեալ շաբաթ երեկոյ երկինք թանձր ամպերով ծածկեալ էր որոց ծայրերն հորիզոնէն անդին կ'երկննային ի յաւ Ճէրզիի միութեան։ Գիշերն նոր սկսած էր տիրել երբ տեղատարափ անձրեւ մը Հայոց սրտերն տխրութեամբ համակել սկսեց։ Ի զուր աստղ մը կամ կտոր մը կապոյտ երկինք կը փնտռէին հայերուն աչքերն։ Անձրեւը դադրելու երեւոյթ չունէր, իսկ ամպերը մեկնելու նշան մ'իսկ չէին տար։ Նոյն գիշեր ժամը մինչեւ տասն երկուք (կէս գիշեր) բազմաթիւ անձերու հետ անձրեւին դադրելուն կըսպասէինք ընդունայն։ Զիս հիւրընկալող բարեկամիս տունն (ի Ճէրզի Սիթի) խմբուած էին ընկերութեան անդամներն շատեր։

Բայց վերջապէս յուսահատած ամէն ոք մեկնեցաւ։ Անձրեւոտ օր մ'ունենալու դժբաղդութիւնն պիտի ունենար Հայկական միութիւնն հետեւեալ աւուրն, ինչպէս որ կ'ըսէին շատերն։

Ննջեցինք և արթնցանք, առաւօտ էր արդէն. երբ պատուհանն բացինք գեղանի ու կապուտակ երկինք մը մեզ ողջունեց։ Արեւու առաւօտեան ճառագայթներն տարածուած էին տանց գագաթին ու ծառոց կատարին վրայ։ Գարուն էր կարծես. Մեր առջեւ գտնուող գեղեցկատես՝ դաշտն, որ գետակի մը օձապտոյտ ճամբաներով ու շոգեկառաց գիծերով զարդարեալ է, գեղեցիկ տեսարան մը կ'ընծայէր աչաց։ Ուրախ էինք։ Աստուած մեզ պարգեւ օր մը պարգեւած էր որպէսզի հայ մարդոց ժողովն շքեղ լինէր, ու փառաւոր ուրիշ համայնքներու նկատմամբ։

Վերջապէս կէս օր ըրինք խօսելով, շրջելով ու այցելով նորեկ Հայերն որք հասած էին նոյն շաբթուն մէջ. Ժամը մէկին Քեսլըրս Հոլի դուռը բացուած էր մեր առջեւ։ Սկսանք համախմբիլ։ Ցուրտն որ առաջին անգամ գալով սաստկացած էր այդ օր, մեզ չէր արգիլեր ընդարձակ սրահին մէջ, որ կահաւորեալ էր ամերիկեան ճաշակաւ ընտիր կարասեօք։

Տասն անձ էինք դեռ։ Որոշեալ ժամանակն հասած ատեն մեր թիւն հազիւ քսանի հասած էր։ Միութեան անդամք եւ ներկայք իրարու երես կը նայէին, բայց այսու հանդերձ գիտէինք թէ Հայք ուրիշ ազգերէ աւելի ժամապահութիւն չեն սիրեր ունենալ։ Մեր մէկ ազգային բնաւորութիւնն է կարծես որոշեալ ժամանակէն քիչ մը վերջ ներկայ լինիլ հրաւիրատեղին դուցէ քաղաքավարութիւն մը սեպելով։

Երկուք ու կէս եղած էր, Հայ խումբերն հասնիլ սկսան Նիւ-Եորքէ, Պրուքլինէ և Ճէրզի Սիթիէ։ Քիչ մը վերջ հարիւր քսանի չափ անձինք սրահը լեցուցին։ Տիկնանց ներկայութիւն մեծ ուրախութիւն մ'էր ներկայից, որք իրենց յատկացեալ տեղը բռներ էին։ Փոքրիկ աղջիկներ ու մանուկներ նստելով սրահին մէջ, նախագահին ու պաշտօնէից վերաբերեալ աթոռներու վրայ աւելի մեծ խնդութիւն կը պատճառէին հայ բազմութեան որ կ'սպասէր հանդիսի բացման։ Ամեն ոք ուրախ էր տեսնելով այսպիսի մի մեծ խումբ ի մի գումարեալ օտար երկրի մէջ։

Ժամը երեքին քառորդ մնացած էր երբ ատենապետն Պ. Յարութիւն Գասպարեան զանգակի մը ձայնիւ լռեցուց ժողովուրդն որ կը խօսակցէր ցած ձայնիւ։ Ատենադպիր էֆէնտին ի պաշտօնէ բարի եկ մաղթելով ներկայից յայտնեց հանդէսն։ «[illegible]» երգը կը թնդացնէր զՔեսլըրս Հոլ։ Այս երգի վերջանալէն յետոյ պզտիկ աղայ մը բեմն բարձրացաւ ուր խոնարհութեամբ մ'ողջունելով ժողովուրդն «[illegible]» երգը կարդալ սկսաւ։ Երբ սոյն պարոնիկը յիշեալ երգի վերջին տողը արտասանեց «[illegible]», ծափահարութիւնք դղրդեցին սրահն։ Ձայներ դադրեցան և ապա Պ. Կիլեան անգլիերէն լեզուաւ մի կարճ նախաբանէ յետոյ հատուած մը կարդաց մի [illegible] գրքէ։ Պ. ատենախօսը քաջալերիչ վերջաբանէ մը յետոյ ծափահարուեցաւ ներկայ հանդիսականներէն ։ Ցաջորդ երգն էր «[illegible]» զոր վերջացնելէ յետոյ երկու Տիգրանակերտցի երիտասարդներ Պ. Տիգրան Թաշճեան և Ցովսէփ Ցովսէփեան երեւան եկան ։ Երկու սահմանադրասէր Անգլիներու խօսակցութիւնն սկսաւ երկու պարոններուն մէջ որոց բնական արտասանութիւնը ծիծաղ ու քրքիջ խլեց իւրաքանչիւր անձէ ։ Աստ երգ մ'ալ «[illegible]» ։ Գործադիր Ժողովոյ կողմանէ մի անձ բեմ երեւցաւ այս երգէն վերջ և շնորհակալութիւն յայտնեց ընկերութեան կողմանէ բոլոր ներկայից, մասնաւորապէս Հուտսըն գետի անդիի կողմէն (Նիւ-Եորքէ և Պրուքլինէ) եկողաց որք իրենց ներկայութեամբ կը պատուէին սոյն հանդէսն ։ Ատենախօսն Նիւ-Եորքի Հայկական Միութեան ատենապետին, Տ. Այվազեանի, նոյն ընկերութեան Ընդհ. եւ Գործ. Ժողովոյ մի քանի անդամոց ներկայութիւնն սկզբնապատճառ մը սեպեց ապագային երկու քոյր միութեանց մէջ լաւ յարաբերութիւն մը հաստատելու, որ խզուած էր քանի մ'ամիսներ առաջ Նիւ-Եորքցւոց կողմանէ ինչպէս որ գրած եմ ժամանակին ։

Ատենախօսը քիչ շատ տեղեկութիւններ ալ հաղորդելէ յետոյ բացուելիք լսարանի վրայ, անցաւ իւր բուն նիւթին ։ Նագովեց Նիւ-Եորքի և Ճէրզիի Հայոց ընկերութիւններն, գնահատեց դոցա յառաջդիմութեան համար աշխատող անձանց արժանիքն, ըսելով թէ մեր երկրին մեր ազգն ու մեր նախնիք օրհնութիւն ու գովեստ պիտի կարդան այդ անձանց եթէ այս վերջինք կարողանան ի գլուխ հանել իրենց ազգօգուտ ձեռնարկ ։ Ատենախօսն երբ հայրենասիրութեան վրայ կը քարոզէր, ըսաւ թէ հայրենիք սիրելն կրօնքի դէմ չէ ։ Ապացուցանելով հաստատեց թէ հայրենասիրութեան սկզբունքը նուիրագործուած է աւետարանին հետ անոր «Նահատակներու մահուամբ ու մեր Փրկչի կենարար արեամբ ։ Եւ հետեւեցուց ըսելով. «Հայրենիքն ատող անձը Քրիստոսի խաչն ու աւետարանն անարգած կը լինի» ։

Ամերիկայի հայ հասարակութեան սրտին մէջ ազգութեան հոգին վառ պահելու համար երբ հանդիսականաց քաջալեր կը կարդար յիշեալ ատենաբանն, իւր խօսքը հայ տիկնանց ուղղեց ըսելով թէ «դուք էք մեր մեծագոյն քաջալերիչներն, դուք էք որ մեզ մէջ աւելի սպառքեր ունիք հայրենեաց եւ դուք էք որ մի ազգասէր սերունդ պիտի հասցնէք թշուառ հայրենեաց համար ։»

«Ձեր զաւակաց սրտին մէջ ցանեցէք, ըսաւ, ազգասիրութեան սեր մը. երբ նոցա օրօրոցին քով նստած կ'օրօրէք զանոնք, ըսէք իրենց թէ ձեր հայրենիքն Ովկիանոսի անդիի կողմ Մասիսի ոտից առջեւն կը գտնուի. ձեր գգուանաց հետ սորվեցուցէք անոնց սիրել հայրենիք ու չի մոռնալ այն երկիրն ուր մեր աչքերն առաջին անգամ լոյս աշխարհ տեսան ։ այս մասին նոյն անձն օրինակներ առաջ բերաւ մեծ ազգերէն որոց անհատք իրենց օրօրոցին մէջ կ'սկսին ուսանիլ զհայրենիք սիրելն ։

Վերջացուց խօսքն ըսելով. «Չի փորձենք մեր ազգութիւնն ուրանալ, կարծելով թէ կրնանք մեծ ազգի մը զաւակն լինել դոցա հետ խառնուելով ։ Հայը հայ է միշտ. Հայ ապրինք, տեարք՝ Հայ գործենք, տիկնայք, հայ աշխատինք, հայ մեռնինք, ու հայ ելնենք երկինք ։»

Ատենախօսն ժողովրդեան առաջ խոնարհելով մեկնելէ յետոյ մանուկ մը յաջորդեց անոր ու Նար-Պէյ Սրբազանի «Հայ Աղջիկ» երգը կարդալ սկսաւ ։ Ատենաբանի վերջաբանն ու սոյն մանկան կարդացած երգն այնպէս յարմար եկան իրարու որ ժողովուրդն ուրախութենէ մղեալ ծափահարել սկսաւ երգի վերջանալէն յետոյ ։

«[illegible]» երգն ալ եղանակաւորելէ վերջ Գործադիր Ժողովոյ ատենապետն ի պաշտօնէ հրաւիրեց զՏր. Այվազեան մի քանի խօսք խօսիլ ։ Նիւ-Եորքի ընկերութեան ատենապետն ընդունեց սոյն հրաւէր և Պ. Փոստաքեանի կողմանէ ժողովրդեան ներկայացուելէ յետոյ Տր. Անդրանիկ յաւելեալ զիմաց, հանդէսի պատճառած ուրախութենէն ներշնչեալ ատենաբանի մը վայելուչ շարժմամբ ու ձայնով սկսաւ իւր խօսք ։

Պ. Այվազեան մեծ ազդեցութիւն թողուց ժողովրդեան վրայ. և նախ խորին շնորհակալութիւն յայտնեց Ճէրզիի ընկերութեան ի սրտէ խնդակից լինելով անոնց այսպիսի հանդէս մը կազմակերպելնուն եւ մանաւանդ իրենց ցոյց տուած յառաջդիմութեան համար ։

Արդ ոյ ատենաբանն ինքզինքն ի Հայրենիս Մասիսի ոտից քով եղած լինել կը կարծէր ։ «Երբ դուք մեկնեցաք հայրենիքէն, ըսաւ, ձեզ ծնող մայրն արտասուելով ձեզ բարի երթ մաղթեց. գացէք ըսաւ, զաւակներս, օտար երկրի մէջ, օտար հողի վրայ, օտար երկինքի տակ ապրելու համար, բայց մի մոռնաք ձեր մայրն, մի մոռնաք ձեր հայրենիքն և երկիրն» ։ յուզեալ սրտէ յուզիչ խօսքեր յուզեցին զմեզ ։ . . ։

Ատենախօսն քաջալեր կարդաց Նիւ-Ճէրզիի Հայոց Միութեան, մաղթեց յաջողութիւն իրենց ձեռնարկին, յաջողութիւն և քաջութիւն իւր բոլոր անդամոց. յիշելով Նախորդ ատենաբանի ինչ ինչ խօսքերն հրաւէր կարդաց մասնաւորապէս Հայ տիկնանց նոցա քաջալերն ու ձեռնտուութիւն խնդրելով ։

Պ. Այվազեան հրաւիրեց նաեւ Նիւ-Եորքի հայերն որ իրենց միութիւնն Նիւ-Ճէրզիի Հայոց ընկերութեան հետ խառնեն ու միութեամբ աշխատին. «ըսել չեմ ուզեր թէ երկու մարմին խառնենք իրարու հետ, այլ միութիւն ընենք կ'ըսեմ սկզբունքի, աշխատութեան եւ նպատակի մէջ ։»

Պ. ատենաբանն վերջացուց իւր խօսք ազգաւ քաջալերով մը որ ծափահարուելով ընդունուեցաւ հանդիսականաց կողմանէ ։ Աւելորդ է ըսել թէ Պ. Այվազեանի խօսքերն քանիցըս ծափահարութեամբ ընդմիջեցան ։

Ապա հրաւիրուեցաւ Տր. Տատրեան, անդամ Նիւ-Եորքի Հայոց Միութեան ։ Տօքթէօրն օրուան յարմար մի յառաջաբանէ յետոյ ըսաւ. «Բսան տարիէ ի վեր Ամերիկայի մէջ տակաւին այսպիսի շքեղ մի հանդէս և այսչափ ժողովուրդ չեմ տեսած հայերէ կազմեալ» ։ Տր. Տատրեան խիստ ուրախ կ'երեւէր Նիւ-Ճէրզիցւոց այս յառաջդիմութեան համար ։ Արդ ոյ ատենաբանն երկու ընկերութեանց միացման խնդրոյն վրայ մի քանի խօսքեր ալ ընելէ յետոյ քաջալերեց Ճէրզիի հայերն և յերկնից մաղթեց յառաջդիմութիւն, պաշտպանութիւն և օգնութիւն ։ Տր. Տատրեանի խօսքերուն ի պատիւ ծափահարութիւնները դադրելէ յետոյ Տր. Տիգրան Հէքիմեան (Սանի) հրաւիրուեցաւ յատենախօսութիւն. սա ալ նմանապէս քաջալերեց միութիւնն. գովեց Նորա անդամներուն աշխատութիւնն ու իւր շնորհակալութիւնն յայտնեց այն յառաջդիմութեան համար որ միութիւնն ըրած լինել կը թուէր ։ Տր. Սանի, Նիւ Եորքի միութեան Գործադիր Ժողովոյ մի անդամն, առաջարկեց միութիւն երկու ընկերութեանց մէջ, և խոստացաւ իրենց յաջորդ նստին առաջարկել այս խնդիր ու բանակցութեան սկսիլ ։ Ատենախօսն քաջալերով մը վերջացուց իւր խօսքն ։ Պ. Մութաֆեան յաջորդ ատենաբանն էր որ ցաւ յայտնեց երկու ընկերութեանց բաժանեալ մնացած լինելուն համար, և խնդրեց որ Ճէրզիցիք ալ ջանան օր առաջ համաձայնութիւն մը գոյացնել իրենց մէջ և ի մի ձուլել իրենց (Նիւ Եորքի) միութեան հետ ։

Պ. Մութաֆեանի յաջորդեց Տր. Զ. Թէքտօրեան որ զուարճացուցիչ նախաբանէ մը յետոյ իւր խնդակցութիւնն ալ յայտնեց նախորդ ատենաբանից պէս ու յիշեցուց երկու ընկերութեանց միանալու օգուտներն ։ Նիւ-Եորքի միութեան վերաբերող սոյն ատենաբանից խօսքերն ապացոյց մ'են որ իրենք այն սրտմտութեան խիստ տհաճ ու զղջացեալ են որով ամեն յարաբերութիւն կտրել վճռեցին Նիւ-Ճէրզիցիներէ և այժմ ուրախ եմք որ յիշեալ անձինք նորէն կ'ըղձան յարաբերութեան մտնել նոյն քաղաքի Հայոց հետ ։

Պ. Ցովսէփ Սարաֆեան, Նիւ-Եորքի միութեան Գործադիր Ժողովոյ մի ու՛րիշ անդամ, վերջին ատենաբանն էր ։ Սա ալ իւր խնդակցութիւնն ու շնորհակալիքն յայտնեց Նիւ-Ճէրզիի միութեան. «Ես թէև չեմ վերաբերիր, ըսաւ, Նիւ-Ճէրզիցւոց ընկերութեան, բայց սակայն հպարտ եմ որ անոր անդամոց մեծագոյն մասն իմ քաղաքակիցներս կը կազմեն ։» Սրտոյ Պարոնն ընկերութիւնն նմանեցուց շէնքի մը «որոյ հիմերն, ըսաւ, այն անձինքն են որք հիմնեցին միութիւնն. շէնքի մը հիմերն թէև չեն երեւիր, սակայն երբ ճարտարապետ մը շէնքը տեսնէ գիտէ ու հիման մը վրայ հիմնուած է անշուշտ. այսպէս ալ ընկերութիւն մը դիտող անձը գիտէ թէ այդ միացեալ խումբն հիմնուած է հիմնադրաց աշխատութեամբ ։ Երբ շէնքի մը մէկ քարն ինկնայ իւր տեղէն, բաց մը կը թողու այն տեղ, եւ այդ պակաս է շէնքին. այսպէս ալ ամեն անդամ քար մ'է միութեան շէնքին մէջ, դոցա ինկնելով թէեւ ընկերութիւնն չի քանդուիր, այլ բաց տեղ մը կ'ունենայ» ։

Պ. Սարաֆեանի խօսքերն քանիցս ծափահարութեամբ ընդմիջեցան ։ Արդ ոյ պարոնն ազգաւ քաջալեր մ'ալ կարդալէ յետոյ սրտագին շնորհակալութիւններ մատոյց Գործադիր Ժողովոյ և այդպէս վերջացուց իւր խօսք ։ Պ. Ատենապետեան այս անգամ ծանոյց ժողովրդեան թէ ատենախօսել փափաքողք սիրով կ'ընդունուին ։ Սակայն ոչ ոք պատասխանեց սոյն հրաւէրին ։ Հետեւապէս «Մնասցես բարեաւ»ն սկսեց երգուիլ ։ Ժողովուրդը կը պատրաստուէր մեկնիլ ։ Երգին վերջանալէն յետոյ ծանուցուեցաւ ժողովրդեան թէ մինչեւ ժամն հինգ իրաւունք ունէին միևնոյն սրահին մէջ և տեսակցիլ իրարու հետ ։

Խիստ հետաքրքրական էր այս տեսակցութիւնն ։ Նոր նոր մարդերու հետ կը ծանօթանային շատեր ։ Ամեն կողմ մտերմական խօսակցութիւնք ու ցնծութիւնք տեղի կ'ունենային ։ Հարիւր քանի չափ անձանց իրարու հետ տեսնուելու բարեբաղդութիւնն Հայոց համար նոր բան մ'էր ։

Որոշեալ ժամանակին երբ լրացաւ հանդիսականք չէին ուզեր մեկնիլ, կարծես թէ կ'ուզէին տակաւին ժամերով կենալ ու այդ հայ բազմութեան պատճառած ուրախութիւնը վայելել ։ Եւ արդարեւ որչափ քաղցր է հեռու, խիստ հեռու երկրի մը մէջ այդչափ անձանց մէջ լինել. անձինք, որ մեր երկրին և մեր լեզուին կը վերաբերին ։

Սոյն հանդէսին մէջ իմ վրայ ամենէն աւելի ազդեցութիւն ընող կէտերն հետեւեալներն էին ։ Երբ առաջին ատենաբանն, որ կը խօսէր Գործադիրի կողմանէ, հրաւէր կը կարդար տիկնանց, նշմարեցի տիկին մը որ թաշկինակով աչքերն կը սրբէր ։ Այնչափ զգացուեցայ այս երեւոյթին մէջ որչափ գրիչս անկարող է բացատրել ։ Տր. Այվազեանի խօսած ատենն ալ մի ուրիշ հայ ծերունիի երեսներն արտասուօք կը ծածկուէին ճիշդ այն կէտին երբ ատենաբանն կ'ըսէր թէ «Ձեր մայրը (հայրենիք) բարի երթ մաղթեց ձեզ, գնացէք, ըսաւ, զաւակներս, օտար երկրի մէջ, օտար հողի վրայ» ։

Ցրուելու ատենանից լսուելէն առաջ Կիլեան Մկրտիչ աղայի մի փոքրիկ զաւակն անգլիերէն լեզուաւ կարճ երգ մը ըսաւ ։

Վերջապէս ժամը հինգն էր ժողովուրդն մեկնիլ սկսեց ։ Ոչ ոք մոռացաւ դրամանոցին օգնել մի փոքր գումար գոյացաւ յօգուտ ընկերութեան ։

Մինչեւ ժամը 5 ու կէս շէնքին առջեւ տակաւին Հայոց խումբեր կ'երեւէին, որք կարծես կ'ուզէին իրենց կարօտը առնել իրարմէ ։ Սէնդրըլ Ափինիւ պողոտան Հայոց փողոց մը դարձած էր այդ երեկոյ ։

Եթէ կար ցաւալի բան մը այն ալ Նիւ-Եորքի Հայկական միութեան կողմանէ պաշտօնապէս եկող անձանց բացակայութիւնն էր ։ Սոյն միութիւնն չէր ղրկած իւր ներկայացուցիչներն առարկելով թէ իրենք ալ օր մը Ճէրզիի ընկերութիւնն ի պաշտօնէ հրաւիրած են եղեր նիստի մը և այս վերջինք չեն ղրկած որ եւ է մի անձ ։ Բայց ըստ մեր կարծեաց անտեղի էր այս, քանի որ բոլոր Նիւ-Եորքի ընկերութեան անդամք կը փափաքին միացնել սոյն երկու ընկերութիւններ ։ Ասկէ զատ քաջ գիտեմ թէ Ճէրզիի հայք այդպիսի մի նամակ ստացած չեն Նիւ-Եորքէ որեւէ ատեն իբր Հայկական միութիւն Ճէրզի Սիթի ։

Հ. ԵԿԻՆԵԱՆ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

1889Ի Ի ՓԱՐԻԶ

Հինգշաբթի աւուր թղթերն 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին ընդհանուր յատակագիծը բերաւ ։ Այս յատակագիծը թէպէտ և $\frac{1}{5500}$ մեծութեամբ է, ըսել է շատ փոքր, երկու յատկութիւններ ունի ։ Նախ պաշտօնական է. քանի որ նոյն իսկ Արուեստահանդիսի շէնքերու կառուցման ճարտարապետաց ձեռամբ պատրաստուած է և երկրորդ, որովհետեւ թարմ է և առաջին անգամուան համար ընդհանուր գաղափար մը կուտայ այն մեծ հանդիսին վրայ որ տասն և իններորդ դարու մեծ գիւտերու, նորահնար արուեստից, հսկայաքայլ յառաջդիմութեանց, միով բանիւ մեր դարու մարդկային հանճարին արտադրութեանց ամփոփ պատկեր մը պիտի ըլլայ ։

Այն Թռքատէրոյի պալատն որ 1878ին կառուցին, նոյն տարւոյն Արուեստահանդիսին համար, այժմ եւս պիտի կառուցուի նորէն և նորա դիմաց, Շան դը Մարսի վրայ պիտի հաստատուի գըլխաւոր և կարեւոր մասն ։

Զաֆեցի յատակագծին վրայ եւ դաշտ վեր ի վերոյ որ յատկացեալ վայրըն սկսելով Թռքատէրոյի հրապարակէն և իջնելով դէպի գետն, և անցնելով ի Շան դը Մարս, 1600 մեթրէ աւելի երկայնութիւն ունի և լայնքն է մօտ 502 մեթր, ըսել է ընդ ամենն $1,600 \times 500 = 800,000$ քառակուսի մեթր ։ Այս տարածութեան մէջ են շատ մը պարտէզներ, ծառաստանք, բաղնիքներ, ճաշարաններ, թատրոն ևն. ևն., ինչպէս նաեւ Սէն գետին մի մասն որ յատկացեալ վայրը կը կտրէ կ'անցնի և որոյ եզերք պիտի ծառային ծովային արուեստից վերաբերեալ ցուցահանդէսին ։

Այն մասն՝ որոյ վրայ շէնք պիտի կառուցուի, 90,000 քառակուսի մեթր է (160,000 արշըն) և այս ամենն երկաթեայ պիտի ըլլայ, որ ձեւը տակաւին հրատարակուած չէ ։ Սաչափը միայն գիտենք որ մեքենայից յատկացեալ մասն միայն երկաթեայ շէնքերու շինութեան հրաշալիք մը պիտի ըլլայ, ունենալով կամարներ 113 մեթր բացութեամբ ։

Սէնի եզերքէն քիչ հեռու (70 մեթր) չորս հատ սիւներ պիտի բարձրանան ինչպէս աթոռի մը չորս ոտքերն, երկաթաշէն քառակուսի սիւներ, որոց լայնքն եւ խորութիւնն եւեմնական մեթր են և իրարմէ հեռաւորութիւնն է 75ական մեթր. այս սիւներն են որ դէպի երկինք պիտի բարձրացնեն 300 մեթր բարձրութեամբ երկաթեայ աշտարակն Էյֆէլի որոյ համար միայն մի քանի միլիոն ֆրանք պիտի ծախսուի և որ առանձինն կը բաւէ, իբր հետաքրքրաշարժ հրապուրիչ առարկայ, բիւրաւոր բազմութիւն ձգել դէպի Փարիզ, երբ մագնիս հսկայ, որ հակառակ բնագիտական օրինաց չէ թէ միայն երկաթն, այլ օտարին ոսկին և արծաթը պիտի քաշէ առնէ ։

Այդ հսկայ կոթողին չորս սրունքներուն մէջտեղն ընդարձակ վայր մը կայ, ուր երկու սրճարանք, թատրոն ևն. պիտի կառուցուին ։ 1889ի ամառն որքան որ արեգական ջերմ ճառագայթներն հուր թափին, այդ սրճարաններուն մէջ զբօսնողք շուքին ներքեւ պիտի զովանան, ինչպէս մշիններ մինարէի մը դրան կամարին տակ ։ Միայն երկրաշարժը . . . . . սակայն մեկդի թողունք դէշ գաղափարները ։

Այս աշտարակին առթիւ կը յիշեմ փոքրիկ մէջադէպ մը որ տեղի ունեցեր է ։

Ամենուրեք կը գտնուին տեսակ մը մարդիկ որոց ընդհանուր տիպարն է դժգոհ ըլլալ և բողոքել ։ Ընդհանուր կերպիւ ընդունուած է յոռետեսներու եւ լաւատեսներու մտային ցեղերու բաժանումը ։ Կան մարդիկ որք ամէն բան լաւ վիճակի մէջ կը տեսնեն, այլք բոլոր աշխարհս յոռութեանց և չարութեանց կոյտ մը կը նկատեն, բայց երրորդ տեսակ մ'ալ կայ որոց համար ամեն ձեռնարկութիւն պարսաւելի է, կը բողոքեն, թէև բարեբաղդաբար իրենց ազդեցութիւնը Պլատոնական բողոքէ անդին չ'անցնիր ։ Մեր ազգային գործոց մէջ ալ օրինակներ չեն պակսիր ։

Էյֆէլի այդ երկաթեայ աշտարակին համար ալ բողոքիչք խըճի մօզ իրենց պաշտօնը կատարեցին, թէեւ հակառակ իրենց բողոքին որոշուեցաւ կառուցանել ։ Սակայն այս բաւական չէր. անդղիաներն յանկարծ Շան դը Մարսի շրջակայքը բնակողք հանրագրութիւն մը պատրաստեցին եւ ներկայեցին, որոյ եզրակացութիւնն էր աշտարակի կառուցումը զանց առնել ։ Կը փափաքէի տեսնել այդ հանրագրութիւնն ։ Ի՞նչ կ'առարկէին ։ Արդեօք կը սէին թէ իրենց տեսարանը պիտի գոցէ, և այն ատեն մեր Կալաթա-Գուլէսի շրջաբնակք նոյն բողոքը պիտի կարենան ընել ։ Կը վախնայի՞ն արդեօք թէ այդ երկաթեայ զանգուածն՝ որ յետ Արուեստահանդիսին չպիտի քանդուի, երկնից շանթերը դէպ ի իւր շրջակայքը կը հրաւիրէ և կամ թէ, Բաբելոնի աշտարակին նման լեզուներու խառնաշփոթութեանց տեղի կուտայ ի պատիժ մարդկային յանդգնութեան, որով մի՛ամիան առաւօտ, խեղճ Բարիզցիք իրարու լեզու չեն հասկնար ։ Վերջապէս ծաղրելի և ծիծաղելի են այդ և այդոր նման բողոքներ, որոց մասին գիտական ամենէն լուրջ թերթերն անգամ չեն կարող զսպել իրենց քրքիջն ։

Ժէնի Սիվիլ կ'ըսէ.

«Այս բողոքն որ արդէն ոչինչ կ'արժէ օրինական տեսակէտով, լոկ վճաբանութեան պատրուակ մ'է, խնդրողք չունին բնաւ որ պատճառ կառուցման արգիլելու և առիթ կ'ընծայեն իրենք զիրենք ծաղրելի ընելու և միանգամայն պզտիկ իյնալու այնպիսի բարձրութենէ մը որքան է այն աշտարակն որուն դէմ կը մաքառին» ։

Ինչ որ է, աշտարակը պիտի կառուցուի և պիտի մնայ. և որք կեցցեն՝ տեսցեն ։

Ց. ՆՈՒՄՈՒՐՑԵԱՆ

ԱՀԱՄԱՑ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐ

Ագուլիսի մէջ (Կովկասիա) սովորութիւն է որ պտուղները հասունցած ժամանակ ամեն ոք կ'երթայ իւր այգին քնանալ, գողերէն պահպանելու համար ։

Այսպէս, ամռան մութ գիշեր մը երկու հայ երիտասարդներ քնած ժամանակ, Օրդուբաթցի վեց Պարսիկ այդ այգին կը մտնեն պտուղ գողնալու և իրենց հետ բերած կը լինին երկու էշ և չորս կողով, որպէս զի գողցած պտուղներն անոնց մէջ լնուն ։ Պարսիկներէն երկուքը դուրսն էշերուն մօտ կը մնան, իսկ միւսները ներս կը մտնեն ։ Անոնցմէ երկուքն իսկոյն և եթ կ'սկսին խաղող քաղել, իսկ միւս երկուքը կ'երթան այգետէրաց քնած տեղն, զանոնք սպանելու դիտմամբ ։

Աւազակներու ոտքի ձայնէն երիտասարդներէն մէկը կ'արթնու և հասկնալով գործի պարագան, իսկոյն կը վերցնէ իւր մօտ դրած դաշոյնը, կը փախչի և կ'երթայ կը պահուի թուփերու տակ, իւր քնացած ընկերը թողլով պարսկաց ձեռքն ։ Պարսիկները գալով կը տեսնեն երիտասարդը քնացած վիճակի մէջ ։ Վրայի ծածկոցը կը ձգեն գլխի վրայ և չուզելով արիւն թափել, կ'սկսին անգութ կերպիւ ծեծել զայն ։

Քնաթաթախ երիտասարդն կ'սկսի աղաղակել և օգնութիւն գոչել, այլ տեսնելով որ չկայ օգնութիւն և միւս կողմէ աւելի եւս կը ծեծեն զինքն, խորամանկութիւն մը կը խորհի ։ Շնչառութիւնը կը դադրեցնէ և կ'սկսի կեղծ մեռեալ ձեւացնել զինքն ։ Պարսիկները նկատելով որ հայ երիտասարդն այլ եւս չը շնչեր, կը կարծեն թէ յիրաւի մեռած է. ուստի նոյն վիճակի մէջ կը թողուն զայն և իրենք կ'երթան խաղող քաղելու ։

Պարսիկներէն մին իւր կողովը լցնելէ յետոյ բազուկներու վրայ կ'առնու և կ'ուզէ դուրս տանիլ էշերու վրայ բեռցնելու համար ։ Բայց յանկարծ կէս ճանապարհին կողովը վար կ'իյնայ ձեռքէն և նորա մէջ բոլոր եղածն գետին կը թափի, ճիշդ այն թուփերու մօտ ուր պահուած էր հայ երիտասարդն ։ Պարսիկը կը ծռի ու կ'սկսի ժողովել թափած պտուղներն. այդ միջոցին նորա ձեռքն յանկարծ կը դպչի հայ երիտասարդին որ դաշոյնը ձեռքը կծկուած նստած էր թուփերու տակ ։ Գիշերը մութ լինելուն պատճառաւ պարսիկը լուցկի մը կը վառէ տեսնելու համար այդ մարդուն ով լինելը ։ Լոյսի միջոցաւ կը տեսնէ հայ երիտասարդն և իւր դաշոյնը հանելով կ'ուզէ հարուածել զայն, երիտասարդն եւս կ'սկսի դաշոյնով պաշտպանել ինքզինքն. բայց, դժբաղդաբար, պատահմամբ դաշոյնն յանկարծ ձեռքէն կ'իյնայ ։ Խեղճ երիտասարդը տեսնելով իւր ճգնաժամի մերձեցումն, պարսկերէն բարձրաձայն կը գոչէ իւր դահճին. «Ալը մանի նիա օլտուրուրսան» . Ինչո՞ւ կ'սպաննես զիս ։

Այս բացագանչութեան վրայ պարսիկներէն մին դաշոյնը հանելով կը վազէ անոր, ու մահացու հարուած մը կուտայ իւր կեցած ընկերոջ, կարծելով թէ հայ երիտասարդն է նա ։ Պարսիկը գետին թաւալելով կը կրկնէ հայ երիտասարդի արտասանած խօսքն. Ինչո՞ւ կ'սպաննես զիս ։ Հայ երիտասարդն օգուտ քաղելով այս դէպքէն, աննշմարելի կերպիւ խոյս կուտայ այն տեղէն ։ Իսկ այս կրկին բացագանչութեան վրայ կը վազէ մի այլ պարսիկ եւ հայի տեղ ընդունելով զիւր ընկերն դաշոյնի կատաղի հարուած մը կուտայ նմա ։ Սա եւս գետին թաւալելով կ'սկսի օգնութիւն գոչել ։ Սորա ձայնի վրայ եւս կուգայ չորրորդ ընկերն, որ նմանապէս սխալմամբ կ'սպաննէ իւր միւս ընկերն ։

Այս չորրորդ Պարսիկը կարծելով որ ինկածներն իւր թշնամիներն են, անխնայ կերպիւ կ'սկսի կոտր կոտր ընել նոցա դիակներն ։ Եւ մինչդեռ նա իւր ընկերները սոխի նման կոտորելով զբաղեալ էր, միւս երկու ընկերներն՝ որ դուրսն էշերուն հսկողութիւն կ'ընէին, լսելով սոյն աղաղակները, լապտերը կը վառեն և կուգան այդ սոսկալի եղեռնական վայրն ։ Որչափ մեծ կը լինի նոցա զարհուրանքն երբ մեռած և պատառ պատառ կը գտնեն իրենց ընկերներէն երկուքն և երբ կը տեսնեն որ իրենց երրորդ ընկերն ալ տակաւին նոր կը կոտորէ իրենց չորրորդ ընկերն ։

Սպաննող Պարսիկը լոյսով նկատելով իւր սխալն, իսկոյն գլուխն զարնելով մի կողմ կը նետէ դաշոյնն ։ Արդէն ամեն ինչ եղած լմնցած էր և այլ եւս ոչինչ կարելի էր ընել ։

Բաւական երկար ժամանակ իրենց սպաննեալ ընկերներն ողբալէ յետոյ, կը ժողվեն դժբաղդ պարսիկներու պատառ պատառ մարմիններն և լցնելով կողովներու մէջ, զորս բերած էին խաղողի համար, կը բառնան էշերու վրայ ու գլխիկոր կ'երթան իրենց գիւղըն . . . Իսկ երկու այգետէր հայերն ողջ և առողջ են ։ Թէեւ անոնցմէ մէկը սաստիկ ծեծ կերած էր, սակայն ամենեւին վնաս կրած չէ ։

ԴԱՏԱԿԱՆ

ՄԱՅՐԱՍՊԱՆ ԶԱՒԱԿՆԵՐ

Ֆիկարոյի դատական քրոնիկագիրը արտակարգ լեզուաւ կը պատմէ ահաւոր ոճիր մը, որ տեղի ունեցած է ի Լիւինօ (Ֆրանսա) և որ կը յիշեցնէ Միջին դարու այն բարբարոս ժամանակներն յորս կախարդք կենդանւոյն կ'այրուէին ։

Մարի Շարէնիօ, այրի իւր Լըպօն ամուսնէն, երեք զաւակ ունէր. աղջիկ մը, որ ամուսնացած էր Թոմա անուն անձի մը հետ և երկու մանչ, Ալեքսիս և Ալեքսանդր ։ Ամուսնոյն մեռնելէն յետոյ այգեգործի մը քով ծառայութեան մտաւ և կրցաւ տարին 50 ֆրանք առնելով 800 ֆրանքի խնայողութիւն ընել ։ սակայն երբ եօթանասունն անցաւ, ալ ուժերը տկարացան և անցեալ տարւոյ յուլիսին եկաւ իւր փեսին եւ աղջկանը տունը՝ հանգիստ կերպիւ անցունելու համար իւր վերջին օրերն ։ Հէգ կինը տկար էր. ամեն գիշեր կը պառկէր իւր անկողնոյն մէջ ։

Այր ու կին կը յուսային որ պառաւը շուտ մը մեռնելով կը տիրանային 800 ֆրանքին. սակայն Լըպօն խաթունն աշխարհէս հեռանալու երես չունէր ։— Մնաց որ, պառաւն սկիզբէն ի վեր կախարդի անուն հանած էր. ընտանիքին մէջ կ'ըսէին թէ մայրը բաղդ ձգած էր իւր երեք զաւակաց վրայ. այդ բաղդն, հարուածելէ յետոյ աղջիկը, պիտի իյնար երկու մանչ զաւակաց վրայ որք Մէնդու կը բնակէին ։

* * *

Այս տարւոյ յուլիսի 27ին, երկու երիտասարդներն, որ առջի օր Լիւնօ անցուցած էին, լուր հանեցին թէ իրենց մայրը մեռած էր, չարաչուք արկածի մը զոհ երթալով ։ Կէս օրէն վերջ անխոհեմութեամբ չմինէին առջեւ թողած էին զայն և կրակն իյնալով այրած էր ։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս Թոմայի տունը գնաց եղելութիւնն ստուգելու ։ Պառաւին գլուխն, երկու ոտքերն և ածխացած ոսկորները միայն մնացած էին չմինէին առջեւ ։ Ձախ ձեռքը փաթթուած էր գանկին բոլորտիքն, որպէս թէ հէգ կինն, գերագոյն շարժմամբ մը ուզած լինէր պաշտպանել իւր դէմքն ։ Բերանը լցուած էր արիւնալի փրփուրով ։

Ամենքը կ'երեւէր թէ քստմնելի ոճիր մը գործուած էր ։ Ամբաստանեալք, աղջիկն, երկու զաւակներն և փեսան, քիչ յետոյ սկսան յանցանքն իրարու վրայ ձգել ։ Դատական քննութիւնը բերել տուաւ զոհին Թոռն, Էօժէնի Թոմա, ութամեայ աղջիկ, որ իւր երկու կրտսեր եղբարց հետ ներկայ գտնուած էր, պակուցեալ, մեծ մօրն ահաւելի սպանութեան, և որ երեւան հանեց ամեն բան ։ Աւասիկ ինչ կերպիւ գործուած էր ոճիրը ։

Մայրասպանութեան համար որոշեալ օրն, Ալեքսիս և Ալեքսանդր Լիւնօ եկան Թոմայի տունը ։ Ճաշի ատեն սեղանին վրայ որոշեցին իրենց ընելիք գործը ։ Ճաշէն յետոյ, Ալեքսիս գնաց իւր մօրն անկողնոյն քով և պառաւին ուսէն բռնելով, մինչ եղբայրն ոտքերէն բռնած էր, տարաւ չմինէին քով, ուր մանր փայտերէ խարոյկ մը պատրաստուած էր ։ Որովհետեւ հէգ կինը կը պոռար և իւր մարմինն լաւ մը չէր զետեղուէր վառարանին մէջ, Թոմա ոտքի հարուածներով լաւ մը տեղաւորեց զայն. ապա իւր կինը քիչ մը յարդ բերաւ մահճակալին խշտեակէն, գալարեց, վառեց և ամուսնոյն տուաւ, որ բռնկեցուց զոհին հագուստները ։

Բժշկական քննութիւնն հաստատած է թէ տարաբաղդ կինը թրջուած էր հանքային իւղով մը, բէնզոլով կամ ուրիշ որ և է նիւթով, այրումն արագելու համար ։

Մինչդեռ մեծ մայրը կ'այրէր, Թոռն, Էօժէնի Թոմա և իւր երկու դեռատի եղբայրներն, իրենց անկողնոյն մէջ կծկտած, կը լսէին մեռնողին վերջին հառաչիւններն, հուսկ յետին հեծեծանքները ։

Բժշկական տեղեկագիրք հաստատած են աղջկան տուած սոսկալի տեղեկութիւնները. Լըպօն խաթունը ողջ ողջ այրուած է ։

Երբ կրակն աւարտեց իւր ծախիչ սպառիչ գործն, երբ գլուխն և ածխացեալ ոսկորներ միայն մնացին, Ալեքսիս և Ալեքսանդր գնացին թաղապետութեան ծանուցանել իրենց մօր մահն. յետոյ երէցատուն վազեցին և խնդրեցին երէցէն խոստովանցնել զիրենք ։ Ապա իրենց քոյրն ալ գալով, երեքն ալ մէկ խոստովանեցան իրենց ոճիրն, եւ այսպէս երէցն, մայրասպանութեան աւուր իրիկունն իսկ, ստացաւ երեակ խոստովանութիւնն սոսկալի ոճրին, զոր բնականաբար չէ կրցած յայտնել դատական իշխանութեան ։ Հետեւեալ օրն, առտուն կանուխ, երէցը նշմարեց կին մը որ ծունր դրած եկեղեցւոյ մարմարին վրայ, գլուխը ձեռաց մէջ առած, կը հեկեկար, ամբողջ մարմնով դողդղալով ։ Լըպօնի աղջիկն էր սա, Թոմայի կինը, մայրասպա՛նը ։

Այս է այն ահաւոր դատն, որ տեսնուեցաւ Լուառ-է-Շէռի եղեռնադատ ատենին առջեւ ։ Կարելի է երեւակայել աւելի սոսկալի բան մը քան այս դատն, աւելի տխրագին իրողութիւն մը քան վկայութիւնն ութամեայ աղջկան որ ներկայ գտնուած է մեծ մօրն սպանութեան և որ երդուեալ դատաւորաց առաջ կ'երթայ տալ վճռական վկայութիւնն ուսկից թերեւս կախուած է իւր հօրը, մօրն և երկու մօրեղբարց կեանքը ։

* * *

Դատը տեղի ունեցաւ Լուառ-է-Շէռի եղեռնադատ ատենին առջեւ, ի Պլուա, ի ներկայութեան յոգնախուռն բազմութեան, որ երկար տարիներէ ի վեր հանդիսատես եղած չէր այսքան [illegible] դատավարութեան մը ։

Ցետ ընթերցման ամբաստանագրոյն, որ սոսկմամբ կը լնու բոլոր ունկնդիրները, կ'սկսին փաստաբանաց վիճաբանութիւնք, մեղմացուցիչ պարագաներ ընդունել տալու համար վասն իրենց պաշտպանելոց ։ Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, երդուեալ դատաւորք խորհրդակցութեան սենեակը կը մտնեն եւ երեք քառորդ ժամ յետոյ կը բերեն իրենց վճիռը ։

Թոմա եւ իւր կինն մահու պատժոյ կը դատապարտուին, Ալեքսիս Լըպօն ցկեանս չղթայակապ աշխատութեանց եւ Ալեքսանդր Լըպօն քսան տարւան չղթայակապ աշխատութեանց ։ Դատարանը կը հրամայէ որ կրկնակ գլխատումնք տեղի ունենան ի Ռոմառանդէն ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏՈՒՆ

Ցառաջիկայ դեկտ. 1էն սկսեալ, նամակաց և այլ թղթոց բաշխումը պիտի կատարուի մի միայն Թոփ-Թոփ փողոցի թըղթատարական դրասենեկին մէջ, իսկ առաքումը պիտի կատարուի յառաջուան Լոյտ Խանի դրասենեկին միջոցաւ ։

Նոյն օրէն սկսեալ նամակներն և այլ թղթերը ձրիաբար պիտի բաշխուին տուներն, եւ այսուհետեւ խստիւ արգիլեալ է ցրուիչներուն ո և է գումար մը առնուլ այս առթիւ ։ Բացառութիւն կը կազմէ միայն արժէքաւոր նամակաց, դրամածրարներու և ծրարներու յանձնումն, որոց համար 20 փարայի որոշ տուրք մը պիտի առնուի. նմանապէս արգիլեալ է ցրուիչներուն 20 փարայէն աւելի առնուլ ։

Կը խնդրուի հասարակութենէն որ տնօրէնութեանս ցոյց տայ այս կանոնին հակառակ շարժող յանցաւորները ։

Ներկայ տնօրէնութիւնք արգելք մը չեն որ հասարակութիւնը գայ ինք առնու նամակները թղթատարական դրասենեկէն ։

Տնօրէնութիւն Աւստր. Թղթատան

Կ. Պոլիս, 29 Նոյ. 1886

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէրսաատէթտէ պուլունան ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքեանէ վէ հայվանաթը խասսէի իչիւն տոգսան պին քիլը ճէտիտ պուղտայ իլէ իւչ միլիոն ալթը եիւզ պին գըյէի ճէտիտ արփանըն միւպայեասը մէվգըի միւնագասայա վազ օլունտուղընտան վէ Թըշրինի սանիի րումինին եիկիրմի ալթընճը չարշէնպէ կիւնիւ գարարը գաթիի վէրիլէճէկինտէն վէ եիկիրմի եէտինճի բէնչշէնպէ կիւնիւ թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթլարընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

20 Թըշրինի սանի 1886

Նօ. 14 2—3

Օ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

Ամեն ինչ փոքր շահով և բոլորովին վստահութեամբ ծախելու դրութիւնք բացարձակ է Ի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՍ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՐԻՍՏԻԴ ՊՈՒՍԻԿՕ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷի վաճառատունը ամենէն մեծն, ամենէն լաւ կազմակերպեալն, ամենէն աղէկ կարգադրեալն են և այս տեսակէտով Փարիզի նշանաւորագոյն սքանչելիքներէ մին կը համարուին։

Պատիւ ունինք ծանուցանել տիկնանց թէ մեր Եղանակին Նորաձեւութեանց պատկերազարդ ցուցակն հրատարակուած է եւ թէ ձրիաբար կը ղրկուի ուզողին։ Նմանապէս ուզողին ձրիաբար կը ղրկենք մեր ամեն Մետաքսեղինաց, Թաւշեղինաց, Բրդեղինաց, Կտաւեղինաց, Նոր Կերպասուց, Կապերտներու եւն նմոյշները, ինչպէս նաեւ մեր Նորաձեւութեանց ալպոմը նոր արդուզարդերով, Մեկնոցք, Շրջազգեստք, Պատրաստի Հանդերձեղէնք, Մուշտակք, Գլխարկք, աղջկանց եւ մանչերու Զգեստք, Ճերմակեղէնք, Գուլպք, Հովանոցք, Ձեռնոցք, Փողպատք, Ծաղիկք եւ փետուրք, արանց, տիկնանց եւ տղայոց համար Կօշիկք, Մանր մունր Աւարտուք, Գորգ եւ կահք եւն։ Մեր գործոց յառաջեւ աճման պատճառաւ, մեր ձմերուան մթերքը սովորականէն շատ աւելի է, եւ կարող ենք հաստատել թէ մեր ընծայած առաւելութիւնն, մեր ապրանաց թէ՛ լաւ տեսակին եւ թէ՛ աժանութեան համար, ոչ մէկ տեղ կրնայ գտնուիլ։

Քսան եւ հինգ Ֆրանքէն վեր ղրկուած ապրանքները զերծ կը մնան փոխադրութեան ծախքէ մինչեւ նաւահանգիստ։ Ըստ օրուան սակի վճարման չենք կարող մեր ապրանքները ղրկել, ուստի կը խնդրենք մեր յաճախորդներէն որ դրամը ղրկեն իրենց խնդրանքին հետ։

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷի վաճառատունը անընդհատ կ'ընդարձակի, առանց երբեք բաժնելու իրենց յաճախորդաց յարմարութիւնը։ Ցարդ մեծ շէնքեր աւելցուած են վերջերս, որոնցմով ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ աշխարհիս առաջին վաճառատունն եղած է։—Վաճառատունս իրեն սկզբունք ըրած է լաւ եւ ընտիր ապրանք ծախել, նոյն իսկ շատ վար գներով։

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷի վաճառատունը մասնաճիւղ կամ ներկայացուցիչ չունի ո՛չ ի Ֆրանսա եւ ո՛չ ալ օտար երկիրներ, եւ կը խնդրուի Տիկիններէն որ զգուշանան այն վաճառականներէն որք իւր անունը կը գործածեն՝ շփոթութեան առիթ տալու պատրուակաւ։

ՍԻԿԱՐԷԹԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԾԽՈՂՆԵՐԸ Պարտին գործածել միմիայն

JOB

կամ բնաւ չծխել

ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ Ստորագրութիւն

Jn Bardou

այս նշանով միայն կը շինէ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՈՎԷՆԻ

ՉՈՐ ԲԼԱԹՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

DVM

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ

ԱՐԾԱԹԻ ԺԵԼԱԹԻՆՕ-ԲՌՈՄԻՒՐՈՎ

Կեդրոնատեղի· ԷՏՈՒԱՐ ԾԱՆՆԻ, դեղավաճառ,
Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար,
Հայրաճճի խան, Պոլիս, Մըսըր Չարշի մօտ։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարչութեան ամեն պիտոյքները։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹ

ԿԱՆՆԱՉԱԳՈՅՆ (FER BRAVAIS) ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ո՛չ ջղաձգութիւն, ո՛չ ստամոքսի յոգնութիւն, ո՛չ թանչք և ո՛չ սրտղութիւն կը պատճառէ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չ'սար ալ ո՛չ գինիին, ո՛չ ջրոյն և ո՛չ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն աժանն է, որովհետեւ ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեր շարունակ կը տեւէ. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ակռաները չ'սեւցըներ։

Ամեն սրուակի հետ յայտարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրալոյծ երկաթին գործածման եղանակներն։

Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր ստեալ ստորագրութիւնն կարմիր թանաքով։ Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի։

Վաճառատեղին է 'ի Փարիզ, BOUTRON & Ce, Rue St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են ի Կ. Պոլիս Քիւչիւքեան եղբարք, Գասապեան, Վէնսան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք։

ԴԵՂԱՎԱՃԱՌ

ՏԻԳՐԱՆ Ճ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ, երեք տարիէ ի վեր ի Գալփաքճըլար-Պաշը, Չարշու գաբուսը, իւր հաստատած վաճառատանն որոշած է նոր ուղղութիւն մը տալ, իր յաճախորդները ամեն կերպով գոհացնելու համար չափաւոր գնով տալով պատրաստի դեղեր, զանազան հանքային ջուրեր, ելեքտրական գործիք, Մօրինայի ձկան իւղ Նորվէկիոյ մեծ և փոքր քանակութեամբ։

Պատրաստ է փափաքողաց դաս տալ ամէն տեսակ մետաղի ոսկեզօծում և արծաթազօծում կալվանիքի և այլ զանազան միջոցներով։

Նաեւ այս անգամ Բարիզու հռչակաւոր գործարանին

ՄԷԶՕՆ ՌՕԶԸԼԷՕՌ
[illegible]

Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչն կարգուած ըլլալով, խիստ աժան գներով դեղագործաց տրամադրութեանը կը թողու ամէն տեսակ քիմիական բաղադրութիւններ պատրաստի կամ յանձնարարականաւ։ Աւելորդ է ներբող յերիւրել առանձնապէս վերոյիշեալ տան արտադրած ապրանաց մաքրութեան եւ ընտրութեան վրայ, իր ստացած բազմաթիւ մետալներն ու վկայականներն յայտնի ապացոյցներ են այս մասին։

Մասնաւորապէս արուեստաւորաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ «[illegible]» ընտիր գրքին վրայ, հեղինակ Ա. Ռօզըլէօ, 5րդ տպագրութիւն, 200 արուեստական պատկերներով։

10/22 Նոյեմբեր, 1886
Կ. Պոլիս 3—12

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

Գ. Գ. ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ պատիւ ունին ծանուցանել մեծարգոյ հասարակութեան թէ Լիօնի ամենակարեւոր և լաւագոյն գործարանաց հետ յարաբերութիւն հաստատած ըլլալով, այս անգամ եւս այլ և այլ տեսակ ընտիր ՄԵՏԱՔՍԵԱՑ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ հաւաքում մը ինչպէս նաեւ Փարիզու վերջին նորաձեւութեան վերաբերող նուվէօթէ բերել տուած են յոյժ համեստ և չափաւոր գներով։

Յիշեալ վաճառատուները կը գտնուին ի Մեծ-Շուկայ Կ. Պոլսոյ։

Ի Քէսպասճի-խան	Թիւ 3. 4. 8.
Ի Քիւրքճիւլէր	» 21.
Սանտալ Պէզէսթէնի դուռը	» 34.
Ի Գալփաքճըլար պաշը	» 31. 33.

3—36

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՎԻԷՆՆԱ — ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Կ.ՊՈԼԻՍ

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԿՌՈՒԻՆ

Որ յանկարծուստ ծագեցաւ Աւստրո-Հունգարիոյ և Ռումանիոյ միջեւ և անհնար գործեց ու և է յարաբերութիւն այս վերջին երկրին հետ, հարկադրած է Վիէննայի «ԶՈՒՐ ՄՕՆԱՐԽԻ» վաճառատունն, Հինդէրէ Զօլամշդրաս փողոց, թիւ 9, յալիսէն սկսեալ քիչ մը ատենուան համար մասնաճիւղ մը բանալ ի Կ. Պոլիս, ուր պիտի վաճառուին նախապէս Ռումանիոյ սահմանուած ապրանքներն, իրենց բուն արժէքէն 50 % զեղչով մը, որպէս զի կարելի լինի արագապէս ձեռքէ հանել մեծ մթերքն։

ՄԻՄԻԱՅՆ 18 ՖՐԱՆՔՈՎ

ամեն մարդ կրնայ ստանալ սեղանի և պանդոկի ամբողջ և շքեղ սպաս մը, անգլօ-բրիտանական արծաթով, որուն մնտտուն սպիտակութիւնն երաշխաւորեալ է 10 տարուան համար։

Սպասը կը բաղկանայ հետեւեալ կտորներէ.

- 6 Դանակ, հատու սայրերով.
- 6 Պատառաքաղ՝ ամբողջովին անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 6 Ապուրի գդալ՝ ամբողջովին անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 6 Խահուէի գդալ՝ ամբողջովին անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 6 Հաւկթի գդալ՝ անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 1 Մեծ գդալ՝ ամբողջովին անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 1 Կաթի գդալ՝ ամբողջովին անգլօ-բրիտանական արծաթով.
- 6 Հաւկթի աման (ֆօթըբէլ)
- 1 Պղպեղաման կամ շաքարաման.
- 1 Թէյի ընտիր պարզուած կոթով.
- 1 Խալի թղթի ափսէ, 30 սանդիմեդր երկայնութեամբ.
- 2 Սրահի սքանչելի աշտանակ.

—

43 կտոր անգլօ-բրիտանական արծաթով, որք առաջ 50 Ֆրանք կ'արժէին և այժմ կը ծախուին 18 Ֆրանքի միայն։

Պատուէրները կ'ընդունուին կանխիկ դրամով կամ գումար մը վճարելով Աւստրո-Հունգարական Լոյտի գրասենեակին, և պիտի ուղղուին առ «ԶՈՒՐ ՄՕՆԱՐԽԻ» վաճառատունը Կալաթա, Եուսուֆ Իզզէտին խան, Գալպօսմայի դիմաց թիւ 5։

Ծան. Օտար երկիրներէ եկող պատուէրներն աւելի լաւ կը լինի եթէ ուղղակի ղրկուին առ

WAARENHAUS «ZUR MONARCHIE»
Vienne, III Hintere Zollamtstrasse, 9

որովհետեւ այս պարագային մէջ մարդ 1·50 Ֆրանք կը խնայէ մէն մի սպասի համար, որով այն ատեն 16·50 Ֆրանքի կուգայ։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՑՊԸԼ ՀԱՌՔՋ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՅՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Այն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ.

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ, վաճառականական եւն
ԱՑՑԵՍՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Յաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունս ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն եւն։

ՍԻՆԿԵՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԵՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալկամօ	2,000	Լէրանտօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարաթին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիփսօ	2,500	Օտրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գոգօ	2,000	Բասիֆիքօ	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաղտէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Փիզօ	2,800
Էբրօ	2,600	Ռիալթօ	1,400
Տրուրօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալգօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմէօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռումէօ	3.500
Կալիլէօ	3,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կոզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտինօ	2,200	Սորէնտօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիվէր	1,300
Հումպէր	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Թոպանկօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Ուէսթօ	1600
Քօվնօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէնօ	41,0

Թօլէտօ շոգենաւը, նաւապետ Մօնէօ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ հասած է։

Ռինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 3 ին պիտի մեկնի ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
խան Ղալաթիա

514

ՔԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն շաբաթ կը բանին Լիվըրփուլի և Միջերկրականի մէջ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եօրքի, Պոսթընի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչեսթրի, Պրատֆորտի եւն եւն համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին գործաւոր մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանդստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Տեմերարա շոգենաւը, նաւապետ Մօդնէյ, դեկտեմբեր 9 ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի։

Գործակալ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի
փաշա խան Ղալաթիա

511

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրփուլի և Սեւ-ծովու մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալպանիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արաբիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իստրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթելեան	800	Լիգուրեան	2500
Սայբրեան	2000	Լիսպոն	800
[illegible]	700	Օբորթօ	700
Էճիփշըն	3700	Պերսիան	3800
Ֆաբիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք
Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆօնթէն.
Ճիպրալթար, Գ. Գ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտատօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէֆոլ և ընկ.

512

ՓԱՓԱՅԱՆՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէյք
Արքատիա	2,500	Ռոպինսըն
Արգանիա	2,500	Քրուքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռէյլա
Մասէտոնիա	3,500	Մորշ
Ռումելիա	2,800	Ֆոթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՕԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

ՌԻՆՏՈՒՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բաթումի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ... Մէտէ որ դեկտեմբեր 4ին պիտի մեկնի Կ. Պոլսէ։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ... Միննիէլէ որ պիտի մեկնի դեկտեմբեր 13ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւլոնի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալարն
ԹԻՆԻՈՒԹԻ ԲՐՈՒՆԻ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մահմուտ փողոց, թիւ 14

514

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտահար	4200	Ամազիս	3000
Ֆարոս	4000	Օսիրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Թիպզ	3250	Լոթուս	800
Մոքդալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեթըլ	700

Օսիրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 19ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌԻԽԹՕԼ Ա ԸՆԿ.
Ռիխթըլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ա ԸՆԿ
515 — 31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրփուլ

Արտօնատէր Ս. ՅԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏԱՓԷՍԹԻ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Էօժէն Բարարօր
» Լիազօր գործակալ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց ապահովութեան ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամեն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախատեսութիւն պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել, կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վճարահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կառավարական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց եւն. եւն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատասխանատուութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպիոյ մեծ դրամատուններէն։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

Գնումն և վաճառումն ամեն տեսակ արժէթղթոց

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

Գանձումն ամեն տեսակ կտրօններու

Կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և ամսավճարի վաճառումն ֆրանսական բաժնետոմս պարտաթղթոց—Վիլ տը Բարի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի, 76 ի (4 %), Գրեդի Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆոնսիէ 1877, 79, Պանք Իփոթէգէր 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Ամիէն 881, 1/4 Վիլ տը Բարի 1871, 1/5 Գոմիւնալ 1860, 1/10 Ֆոնսիէ 1883 եւն. եւն։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամեն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10,000, 2 ,000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 ֆրանք։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԸ կը վաճառէ այս ամեն արժէթղթերն ի փոխարէն ամսական 5, 10 և 20 ֆրանքի։ Գնողն «անմիջապէս կ'ստանայ իւր պարտաթղթոց թիւերն» և իրաւունք կ'ունենայ թէ՛ վիճակահանութեանց և թէ՛ տոկոսի կտրօններուն, «իբր թէ ամբողջովին վճարած լինէր գումարը»։ Ամսական ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տուած բնակարանը։

Ստորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՆԱՍԻ ԷՖ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ Թուրքիոյ համար. Գրասենեակք թիւ 4, Պահչէ-Գաբու, Կ. Պոլիս։

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց խնդիրք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներէ՝ ղրկուելու են նմանապէս առ Ա. Նասի էֆէնտի։

Գործակատարք
Պ. Յ. Գ. Քէչէճեան, Քօնիէ
Պ. Ա. Քիւրքճեան, Այսըլու-Գործակատար
Պ. Յովհաննէս Պ. Գալէմճեան, ի Պրուսա
Պ. Միհրան Մօրուքեան, Իզմիր և շրջակայքը
Պ. Ն. Կարաքաշեան, ի Սէլանիկ
Պ. Ն-Բեն Անձէլ, ի Դամասկոս՝ Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս Նահապետեան, ի Կէլիպոլու

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ կը հաստատէ անոր գերազանցութիւնը՝ բժշկելու համար Ցեղացաւերը, Վէրքերը, Այրուածները, Հարբուխները, Կուշտերը և այլն։ Գինն է 1 ֆրանք. կը գտնուի ամեն Դեղավաճառաց քով։ Դիմել առ Բարիզ, Սէն-Մէրի փողոց, թիւ 30։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կիները, տկարակազմ Տղայները և ամեն փափուկ անձինք։

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային գոյութեանց կազմութեան և Զարգացման յայտ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չափազանց կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալէքսանտրիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1886 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

Գաւաքէն ելնող շոգենաւներ

2 15 Ենիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
2 15 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 15 Վանիք. Չէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
2 15 Պէյք. Բաշպ. Բ. Բ. Մաս. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյ. Գուզ.
2 45 Գավագներ Մէզարպ. Պէօյիւք. Թար. Պէյք. Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկելք. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիքթաշ.
3 15 Ենիմ. Մէզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Ստենիա Պոյաճ. Ռ. Հիս. Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 30 Պէօյ. Թար. Պէյք. Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
4 45 Ենիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
6 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Ստենիա Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
7 — Ենիմ. Մէզարպ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյք. Բաշպ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկել. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Գավ. Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Ենիք. Ստեն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէօյ. Թար. Պէյքօզ Բաշպ. Բ. Բ. Մաս. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Ենիմ. Մէզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
10 — Ենիմ. Մէզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Ստենիա Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Ստեն. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
3 30 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկելք. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսա. Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշպ. Պէյք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
4 15 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բ. Բ. Մաս. Բաշպ. Պէյք. Պէօյ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյիւք. Մէզ. Ենիմահալլէ.
5 30 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյք. Թարապ. Պէօյ. Մէզարպ. Ենիմ. Ռ. և Ա. Գավագ.
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկել. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսր. Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Են. Թար. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բիֆթոմբաշը. Բաշպ. Պէյք. Թարապ. Մէզ. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Ստեն. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշպ. Պէյք.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.